

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Alojz Breznikar, Jože Dela-
lut, Franc Golob, Ivo Ko-
hlenbrand, Marjan Kolar,
Dušan Miler, Peter Orožen,
Jože Sater, inž. Mitja Sipek

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk,
Maribor

ENO LETO NAŠEGA GLASILA

Sredi oktobra lani smo natisnili prvo številko Informativnega fužinarja in istega dne pokopali dolgoletnega urednika Koroškega fužinarja, našega Avgusta Kuharja. Tako se je velika pridobitev po žalostnem naključju povezala z veliko izgubo, obletnica rojstva našega glasila pa ostaja zvezana s spominom na moža, ki je do dna poznal in okusil vse radosti in tegobe lokalnega novinarja, saj jih je samo na Ravnah mojstril 14 let.

Kuhar je svoje delo opravljal dobro. Kako smo ga nadaljevali in ga nadaljujemo mi?

Naloga našega lista je znana: obveščati sodelavce o vseh pomembnih dogodkih v podjetju, o proizvodnji in poslovanju, predvsem o delu organov upravljanja, poleg tega pa še prikazovati življenje delovne skupnosti. Opravljali smo naše delo, kolikor smo mogli. Ker pa človek sam težko objektivno oceni kvaliteto in vrednost svojega dela, je bolje, da pregledamo našo enoletno dejavnost čim bolj kritično z enim samim namenom — delati v prihodnje bolje.

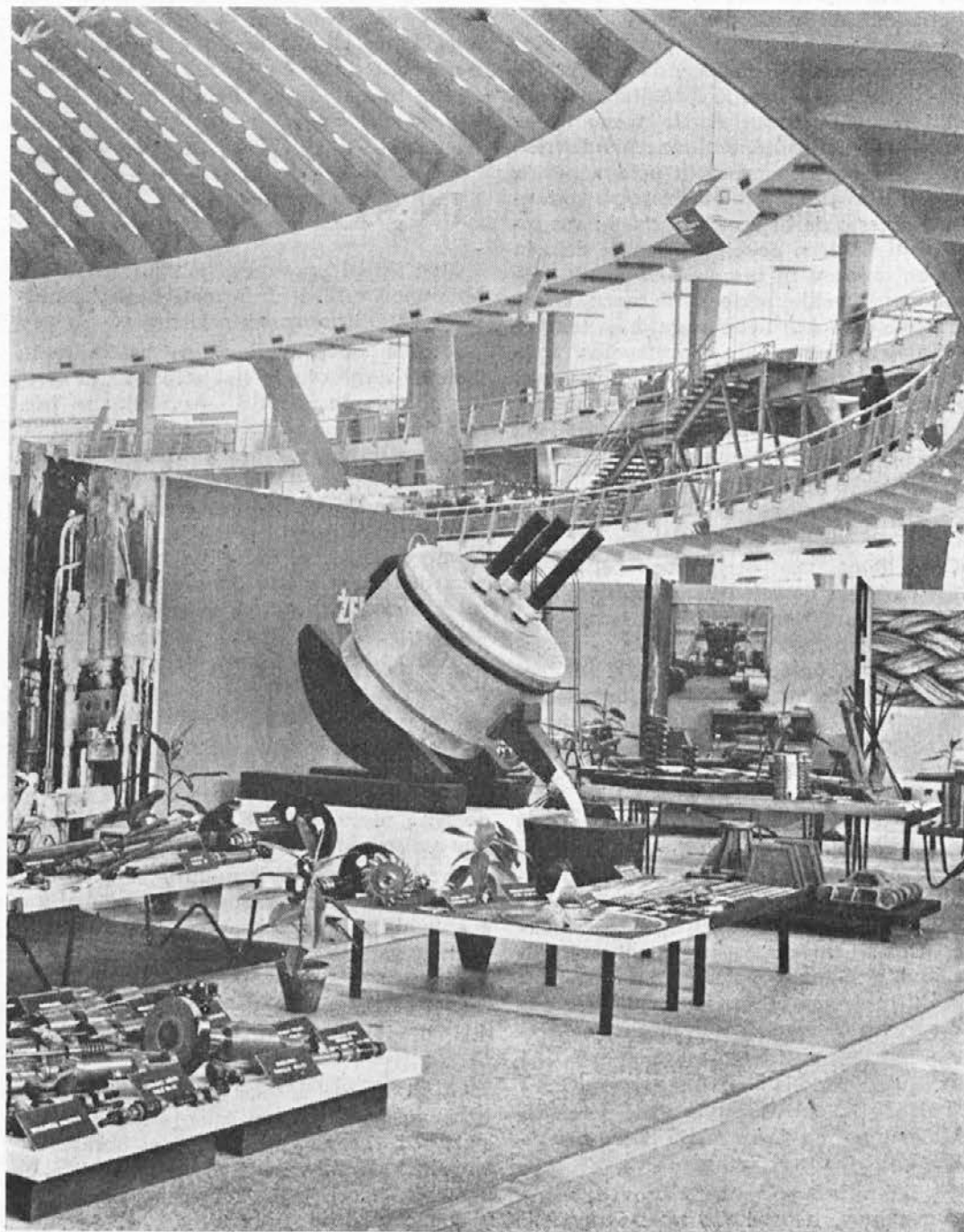
Lani smo startali na 12 straneh z naklado 2000 izvodov. Pri prvi letošnji številki smo jo zvišali na 2100 izvodov, pri drugi celo na 2200, pri četrti smo že šli nazaj na 2000, pri peti na 1800, kjer smo še danes. Že četrtič zapored izdajamo list na 16 straneh in vse kaže, da bomo pri tem obsegu tudi ostali.

Višina naklade se ravna preprosto po številu prodanih izvodov. Ker so sodelavci list slabo kupovali, se je naklada nižala. Če odštejemo arhivske in dolžnostne izvide ter tiste, ki jih pošiljamo drugim tovarniškim glasilom v zamenjavo, ugotovimo, da kupijo sodelavci povprečno manj kot 1600 izvodov na mesec, to pa pomeni tudi komaj 50 % članov kolektiva. Upajmo, da ga vsaj prebere več ljudi. Vidimo torej, da je prodaja oziroma razpečevanje naša

stalna šibka točka; častna izjema je mehanična, v kateri redno razpečajo nad 400 izvodov. Druga slabost je sodelovanje.

Ce namreč ne štejemo podatkov, ki jih po službeni dolžnosti dajeta analitski in kadrovski oddelki, služba HTV in strokovna knjižnica ter če se javno zahvalimo za

pomoč fotografskemu laboratoriju, vidimo, da je v enem letu prispevalo članke ali fotografije 52 sodelavcev, vendar od teh 41 le po en ali dva člančiča ali priložnostno fotografijo. Ostalih 11 je sodelovalo bolj ali manj redno, medtem ko je zadnje mesece pisalo naš list 5 do 6 ljudi. Karkoli je uredništvo tudi ukrenilo — splošni pozivi, vabila, naslovljena na posamezne sodelavce, prošnje pri družbeno političnih organizacijah — vse je bilo jalovo. Največ, kar

IZ VSEBINE

Sklepi upravnega odbora — Iz dela organov upravljanja — V jeklovleku še precej notranjih rezerv — Reforma, skrite rezerve in mi — Samo 20 — Ali je tako prav? — Več varstvene vzgoje — Jesenska sezona se je začela — Tudi v strokovnem izpopolnjevanju notranje rezerve — Avgustu Kuharju v spomin — Naši obrazi — Prehodne napake

Vsa leta je bilo tako, letos smo pa razstavljali več slik kot izdelkov

Gibanje osebnih dohodkov v AVGUSTU 1965

OBRAČ. ENOTA	Povpr. število zaposl.	Število opravljen- ur	Od tega nadur	Izplačani OD	Po enotah in ceniku del	OD po usp. obrač. enot	Nagrade za stalnost	Redni in iz- redni dopu- sti in ostalo	Povpr. osebni doh.	
									avgust 1964	avgust 1965
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Topilnica	238	42.084	110	18.318.000	14.135.842	555.737	659.824	2.966.597	57.630	76.966
Livarna	480	96.939	1.812	33.865.000	25.146.828	1.184.649	1.289.339	6.244.184	55.108	70.552
Valjarna	301	60.521	1.439	21.010.000	15.769.802	986.422	618.774	3.635.002	56.593	69.801
Kovačnica	244	48.856	468	18.514.000	13.713.753	1.110.145	653.243	3.036.859	57.933	75.861
Term. obdel.	64	12.413	49	4.690.000	3.660.153	95.688	134.960	799.199	51.476	73.281
Meh. obdel.	592	119.365	2.508	41.120.000	30.131.486	1.599.037	1.417.257	7.972.220	51.246	69.459
Vzmetarna	65	12.886	586	4.580.000	3.556.154	98.930	186.096	738.820	51.262	70.462
Jeklovlek	40	7.434	114	2.310.000	1.706.882	64.933	55.165	483.020	50.951	57.750
Energ. obrat	104	20.336	392	7.431.000	5.294.062	493.412	226.053	1.417.473	51.003	71.451
Strojni rem.	188	39.162	890	13.840.000	10.140.273	399.335	423.704	2.876.688	54.632	73.617
Elektro rem.	107	21.917	612	7.505.000	5.462.522	296.030	232.730	1.513.718	53.708	70.140
Gradbeni rem.	71	13.854	214	4.516.000	3.260.332	69.611	171.887	1.014.170	48.538	63.606
Promet	108	23.023	1.511	7.283.000	5.546.006	182.697	245.481	1.308.816	53.052	67.407
OTKR	202	40.537	978	14.343.000	10.099.477	106.064	460.728	3.676.731	51.703	71.005
Uprava	385	77.940	1.792	26.800.000	18.217.688	617.363	1.011.052	6.953.897	51.037	69.610
SKUPNO	3.189	637.267	13.475	226.125.000	165.841.260	7.860.053	7.786.293	44.637.394	53.642	70.926

smo dosegli, je bil kak člančič, nato pa so pisci želeli, da bi jih pustili pri miru vsaj leto dni.

Ker preprosto ni mogoče, da v železarni ne bi imeli več pisemenih ljudi, lahko ti podatki pomenijo samo, da še nismo (žal z družbeno političnimi organizacijami vred) dojeli vrednosti, pomena in učinka pisane besede in da cenimo le diskusije na sestankih. Namesto da bi v našem glasilu vse leto sproti kritično ocenjevali lastno delo in napake obratov in posameznikov, jih raje hranimo za velike letne konference, kakor da nismo sposobni nenehnega dela, temveč le kampanjskih akcij. Sprememba tega stanja ni niti v moči niti v kompetenci uredništva, zdi pa se nam dovolj pomembno in potrebno, da opozarjamo nanj.

Precej pogost, čeprav malokdaj javen, je očitek, da je naš list premalo pogumen, premalo kritičen, ali pa, da je kritičen le navzdol, ne pa tudi navzgor.

Objavljamo vse prispevke, četudi so ostri, da le na dostojen način obravnavajo resnične stvari. Nergaštvu in žalitvam seveda ne dajemo prostora. Kar pišemo kritičnega (upamo, da se bo Fotokritiki in Prehodnim napakam s časom pridružilo še kaj), pišemo zato, da bi pomagali odpraviti napake. Ne moremo pa seveda objavljati prispevkov, ki jih ne prejmemo, niti pisati o stvareh, ki jih ne poznamo.

Kljub tej samokritiki pa menimo, da je naš list opravičil svoj obstoj. V stalnih rubrikah ustvarjamo z neprekinjenim poročanjem zanesljiv vir informacij tako za vsakdanjo rabo kot za analitično preučevanje, priobčili smo precejšnje število tehničnih strokovnih člankov, sledili dinamičnemu razvoju proizvodnje, predvsem pa smo redno spremljali delo organov upravljanja.

Vse naštetu, kvaliteta stalnih sodelavcev in priljubljenost lista pri precejšnjem številu članov kolektiva, je vendarle porok za to, da smo na pravi poti in da lahko z optimizmom gledamo v prihodnost.

Ker list ni last nobenih odborov, še manj posameznikov, temveč vse naše skupnosti, vabimo k sodelovanju s prispevki, ustnimi

obvestili ali nasveti za izboljšanje vsebine, kajti naše vodilo je — nobena stvar ni opravljena tako, da ne bi mogla biti še boljša.

Urednik

O SKLEPU, ŽELJAH IN ŠTIPENDIRANJU

Med sklepi upravnega odbora, ki so bili objavljeni v 10. št. Informativnega fužinarja, je zbudil pozornost naslednji:

»...Na obvestilo komisije za kadre in izobraževanje, da je naš štipendist Pavrič končal šolanje na TSS — oddelku za jaki tok, in da ga vodstvo elektromonta ne želi sprejeti v svoj obrat, je bilo sklenjeno, da mora kadrovski oddelk pregledati, če obstaja možnost njegove zaposlitve v nekem drugem obratu podjetja, in ga v tem primeru o njegovi zaposlitvi in razpoložljivem delovnem mestu obvestiti. Če pa tudi te možnosti ni, mu je sporočiti, da ga v železarni ne moremo zaposliti in naj se poskuša zaposliti v nekem drugem podjetju...«

Kaj je zanimivega v tem primeru?

Najprej to, da smo človeka štipendirali, torej vložili določene vsote denarja, potem pa je nastalo vprašanje, ali je kje delovno mesto zanj. Kaže, da v tem primeru nismo štipendirali najbolj preudarno.

Drugič človeka preseneti, da se tako komisija kot upravni odbor lahko zadovoljita z utemeljitvijo, da obrat pač »ne želi« tega in tega tovariša. Zelja menda ni argument.

Čeprav se je medtem baje ta stvar uredila, bi veljalo ob njej premisliti naslednje:

— ali za vse naše štipendiste vemo, če jih bomo po končanem šolanju lahko zaposlili? Ali vemo tudi, v katerem obratu in oddelku? Če tega ne vemo, bi morali pač ugotoviti, sicer je škoda sredstev, ki jih vlagamo v kadre. Prav je pa tudi, da študentje vedo, ali po diplomi lahko računajo

na zaposlitev ali ne in se lahko — če je še čas — prej preusmerijo v poklic, ki jim zagotavlja kruh.

n. r.

ČEHI SO NAS OBISKALI

23. septembra se je oglasilo pri nas na prijateljskem obisku okoli 30 čeških tovarnišev iz tovarne Žd'arské strojirny a slevárny iz Žd'ára, ki dela blooming za našo novo valjarno. Čehi so si ogledali podjetje in kraj, se odpeljali v Črno, in nato nadaljevali pot proti morju.

Ekskurzijo so imeli organizirano tako, da so polovico stroškov prispevali sami, pol pa podjetje, medtem ko so morali izkoristiti za potovanje svoj redni dopust.

Najbolj so se navduševali nad našim novim domom telesne kulture. Čeprav šteje njihova tovarna nad 5000 delavcev, kraj pa okoli 13.000, česa podobnega ne premorejo.

KRVODAJALCI SO PRESEGLI PLAN

23. in 24. septembra so Ravenčani spet dajali kri. Zdravstvena ekipa iz Ljubljane je predvidela, da bo okoli 400 krvodajalcev, bilo pa jih je 417, od tega kar 345 iz železarne.

Vsekakor visoka zavest človečnosti naših železarjev, ki ji gre vse priznanje.

Škandalozna izjava

»Dve stvari sta, v kateri nisem nikdar verjel,« je nekoč dejal Bernard Shaw v izbrani družbi, »razorožitev in ženska zvestoba.«

Zloba

— Odkar je naš šef dobil sinčka, ga bo kar razneslo, tako je ponosen!

— Saj je lahko! Otrok je res njegova prava podoba — ves dan se dere.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Septembra je imel upravni odbor tri redne seje, od katerih je bila ena skupno s komisijo za osebne dohodke pri delavskem svetu podjetja. Največ razprave je bilo o predlogu pravilnika o delitvi dohodka, osebnega dohodka in ostalih samoupravnih aktov, ki so sestavni del pravilnika o delitvi osebnega dohodka. Na seji, ki je bila skupno s komisijo za osebne dohodke, pa je bil skladno s sklepom in pooblastilom delavskega sveta podjetja sprejet predlog točkovanja organizacijski shemi prilagojenih ocen delavcev na delovnih mestih s stalno oceno. Razen zadev s področja delitve osebnih dohodkov je upravni odbor obravnaval še operativni plan za mesec oktober letošnjega leta in odločal o ostalih vlogah in prošnjah, ki so v tem obdobju prispele na njegov naslov.

Po podrobni analizi in razpravi je upravni odbor s posameznih področij sprejel vrsto sklepov.

S področja sprejemanja samoupravnih aktov in delitve OD

Razpravo o predlogu pravilnika o delitvi dohodka in osebnega dohodka organizirajo po obratih sveti obračunskih enot, ki pripombe in predloge, ki bodo izneseni v razpravah, zbirajo in že oblikovane posredujejo komisiji za osebne dohodke. Razpravo je organizirati tako, da bodo predlogi in pripombe dostavljeni komisiji za osebne dohodke najpozneje do 18. 9. 1965.

Komisija za osebne dohodke mora pripombe in predloge obdelati in jih s predlogi, ki jih bo osvojila, posredovati upravnemu odboru, ta pa vse osvojene dopolnitve skupno s predlogom pravilnika o delitvi dohodka in osebnega dohodka posredovati še meseca septembra delavskemu svetu podjetja v razpravo in potrditev.

Zasedanje delavskega sveta, na katerem bosta predložena v razpravo predloga pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, bo v sredo, 29. 9. 1965.

Obrazložitev obeh pravilnikov in osvojenih predlogov na zasedanju delavskega sveta podjetja poda predsednik komisije za osebne dohodke pri delavskem svetu podjetja, podrobnejšo obrazložitev posameznih členov in določil pa vodja službe za študij dela.

Poleg predloga pravilnika o delitvi dohodka in osebnega dohodka je delavskemu svetu predložiti še pravilnik o uporabi osebnih avtomobilov, predlog določil o tehničnih izpopolnitvah in iznajdbah, pravilnik o dodatku za stalnost za aktivno delo v železarni Ravne, pravilnik o oceni administrativnih del v železarni Ravne, premijski pravilnik, pravilnik za vrednotenje dela po enotnih osnovah, ocene delovnih mest delavcev s stalno oceno in kodeks del, ki so sestavni del pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in je nekatere izmed njih delavski svet svoječasno že sprejel.

V celoti se potrди predlog točkovanja delovnih mest s stalno oceno. Spremembe, ki se nanašajo na predelavce, veljajo od 1. avgusta letos dalje, za ostale delavce, ki so bili na njihovih delovnih mestih izvršeni samo popravki, veljajo dopolnitve od 1. septembra letos dalje, za delovna mesta,

ki so vezana na razpis, pa velja nova ocena delovnega mesta od 1. 10. 1965 dalje.

Za delovna mesta, ki so otvorena v zvezi z novo organizacijsko shemo, je izvršiti razpis. Seznam delovnih mest, ki jih je razpisati, izdelala služba za študij dela, razpis pa izvrši kadrovski oddelek. Razpis je izvršiti takoj, prijave kandidatov za razpisana delovna mesta pa je zbrati do 18. tm. in jih v obravnavo ter potrditev posredovati komisiji za kadre in štipendiranje.

AVGUSTU KUJARJU V SPOMIN

Pred dobrim letom se razvije
sprevod ti žalni v spomin,
ob godbi, pesmi melodije,
saj bil ti narodov si sin.

Dolga leta kot kovinar
prislužil si že svojo čast,
štirinajstletno pa Fužinar
uredništvo ti dal je v last.

Tako so lepi vsi spomini,
ki so zapisani v njih
o polpretekli zgodovini.
Utrpinil zanj je zadnji dih.

Čprav Fužinar zdaj izhaja
celo s pomnoženo izdajo,
te vendar zdaj še vsi od kraja
čislajo ter radi imajo.

Ti si zaveden bil Slovenec,
zato te narod že slavi,
za obletnico pa daje venec
ti za spomin do konca dni!

Jernej Krof

Zaradi spremembe plana realizacije in z željo, da bi se v obratih, kjer so predpisani različni normativi ali posredne norme, uvedel večji red, je upravni odbor potrdil normative za dopolnitev doseganja norme za dela, ki se v obratih vrednotijo po posredni normi. Normativi veljajo od 1. avgusta 1965 dalje in se uporabljajo za zaposlene v vzdrževalno energetskih obratih, skladišču ingotov ter OTKR.

Vodstvom priprav dela je priporočati, da normative za določitev doseganja norme za dela, ki se v obratih vrednotijo po posredni normi, uporabljajo tudi v ostalih obratih na delih in delovnih mestih, kjer niso uvedeni ceniki del.

Zaradi sprememb, ki so nastale z novo sprejetimi plani za obdobje zadnjih petih mesecev letošnjega leta, je upravni odbor potrdil nove normative za obračun premij z veljavnostjo od 1. 8. 1965 dalje.

V sodelovanju z vodji priprav dela in normirci je služba za študij dela izdelala kodeks del, ki bo predložen v potrditev upravnemu odboru. Ker je kodeks del že izdelan za vse obrate, je material zelo obsežen in bi ga upravni odbor na seji verjetno težko obdelal. Zato je sklenil, da se imenuje posebna strokovna komisija v sestavi: Dušan Stropnik, Janez Žnidar, Miro Volčanšek, Marjan Blažič, Karel Kralj, Jože Matitz, Herman Lesjak, Franc Košak in Franc Pori z nalogo, da pregleda kodeks del in ga skupno s svojim mnenjem in poročilom posreduje v razpravo in potrditev upravnemu odboru.

Na predlog komisije, ki jo je imenoval upravni odbor, in službe za študij dela je upravni odbor potrdil kodeks del. Vsa dela so ocenjena na podlagi analitične ocene in je kodeks del zbir ocene del v posameznih obratih in oddelkih ter se bo kot tak lahko uspešno uporabljal kot priročnik k analitični oceni dela.

Ker bo z izpopolnjenim tehnološkim procesom ali organizacijo dela v kodeksu del lahko prišlo do odstopanj in sprememb časov, je upravni odbor osvojil predlog, da se morajo najmanj vsake tri mesece sestati vodje priprav dela sklopov obratov in pregledati kodeks del ter, kolikor ugotovijo odstopanja, izvršiti ponovno uskladitev kodeksa del med posameznimi obrati.

Na predlog komisije za osebne dohodke je upravni odbor odobril, da se v že sprejetem predlogu ocene delovnih mest delavcev s stalno oceno izvrši dopolnitev, in sicer se na delovnem mestu št. 214 poveča število obračunskih enot od 525 na 545 in delovno mesto št. 151 — evidentičar valjarne, preimenuje v evidentičar kladivarne.

Pritožba v podjetju zaposlenih Herberta Gigerla in Jerice Gačnik zoper ocenitev delovnih mestih, ki ju zasedata, je bila zavrnjena, ker je tako komisija za osebne dohodke kakor tudi upravni odbor ugotovil, da sta delovni mesti, ki ju oba zasedata, glede na obseg dela pravilno ocenjeni.

Predlog komercialnega sektorja za odprtitev in določitev višine obračunskih enot za delovno mesto »vodja komercialno tehnične službe« je bil odklonjen, ker realizacija predloga ne spada v pristojnost upravnega odbora. Zato je bilo odločeno, da je predlog po rednem postopku treba predložiti v razpravo in odobritev delavskemu svetu podjetja.

S področja kadrovskih vprašanj

Na predlog komercialnega sektorja se je našemu štipendistu Dragu Kerbevu, ki je meseca septembra v železarni opravljal obvezno šolsko prakso, odobrilo izplačilo nagrade za opravljeno delo, ker je bil v času prakse dodeljen na določeno delovno mesto.

Na prošnjo v železarni zaposlenega Tomislava Stefanoviča, ki je vpisan kot izredni slušatelj v 4. razred ESS, je upravni odbor odobril, da mu železarna v smislu sprejetih kriterijev in ugodnosti, ki jih nudimo našim sodelavcem — izrednim slušateljem, plača polovico šolnine.

Prošnja inž. Jožeta Žunca, da bi se mu odobrilo nadaljevanje študija na tretji stopnji, je odstopiti v mišljenje tehniškemu direktorju železarne.

Prošnja Angele Petrač, da bi se ji trikrat tedensko po štiri ure odobrila predčasna odsotnost iz železarne in s tem omogočilo nadaljevanje stojepisnega tečaja v Mariboru, je bila odklonjena, ker imamo administrativnega kadra za potrebe železarne dovolj in za dodatno izobraževanje naših sodelavcev na tem področju nismo zainteresirani.

Pritožbi Valentina Krofa zoper odločbo o odpovedi delovnega razmerja je bilo, čeprav so za odpoved po ugotovitvah uprav-

nega odbora bili podani vsi razlogi, ugodeno, ker postopek za odpoved ni bil izveden v smislu zakonskih predpisov.

Pritožba Antona Viltužnika zoper obsodbo disciplinske komisije železarne Ravne se kot neutemeljena zavrne, ker je ugotovljeno, da je tov. Anton Viltužnik že večkrat storil podobne prekrške, zaradi katerih je bil že predhodno tudi opominjan.

Upravni odbor se je seznanil z obvestilom občinske skupščine Ravne na Koroškem o perspektivnem razvoju šolstva v naši občini in sredstvih, ki bodo za izvedbo tega načrta potrebna.

Na predlog kadrovskega oddelka je bila obema inozemskima študentoma, ki sta na praksi v naši železarni, razen hrane in stanovanja, ki bremenijo naše stroške, odobrena še denarna nagrada za opravljeno delo vsakemu po 30.000 din mesečno.

Upravni odbor je potrdil predlog komisije za kadre in izobraževanje in na delovno mesto vodje vzdrževalno energetskih obratov imenoval inž. Franja Geča, na delovno mesto vodje prodajne službe pa dosedanjega vodjo prodajnega oddelka Alojza Breznikarja.

Ker tov. Jože Kert za dobo dveh let odhaja iz železarne na drugo delovno dolžnost, je upravni odbor sklenil, da se za čas njegove odsotnosti delovno mesto vodje elektroremonta ne razpiše, ampak se na to delovno mesto postavi samo vršilec dolžnosti ter tako omogoči, da se tov. Jože Kert po preteku časa, za katerega odhaja iz podjetja, ponovno vrne na dosedanje delovno mesto.

Upravni odbor se je seznanil z mnenjem komisije za uvajanje skrajšanega delovnega časa o uvedbi četrte izmene na nekaterih delovnih mestih v energetskem obratu. Razprava je pokazala, da je za zaposlene pri generatorjih, ki so ozko vezani na neprekinjen tehnološki postopek v topilnici, uvesti četrto izmeno, vendar bo to možno šele s predvideno razporeditvijo zaposlenih znotraj železarne. Prerazporeditev ljudi med obrati bo izvršena v zadnjem trimesečju letos, zato bo v energetskem oddelku pri generatorjih možno uvesti četrto izmeno šele v tem obdobju.

Upravni odbor je odobril obisk predstavnikov češke tovarne Žd'ár v naši železarni in izdatke, ki bodo nastali v zvezi s tem obiskom.

Na predlog TK ZKS je upravni odbor odobril, da se v 3-mesečni seminar za upravljavce pri Visoki šoli za politične vede v Ljubljani pošljejo Ivan Vušnik, Franc Pudgar in Stanko Prinčič. Razen stroškov seminarja, ki bremenijo našo železarno, so vsi trije upravičeni še do rednih mesečnih prejemkov in 30 % od pripadajočih dnevnih.

S področja poslovanja doma železarjev

Prošnji doma železarjev, da bi jim zaradi zmanjšanega obsega poslovanja v letošnjem letu železarna vrnila sredstva, ki so jim ostala na razpolago po zaključnem računu iz 1963. leta, je upravni odbor po analizi poslovanja in obračuna za letošnje leto ugodil in sklenil, da jim je sredstva v višini 3.775.900 din vrniti na njihov žiro račun, s tem da vrnjena sredstva lahko uporabijo samo za kritje razlike na račun zmanjšanega obsega poslovanja.

Kljub taki odločitvi je upravni odbor menil, da poslovanje v domu železarjev ni zadovoljivo, zato je sklenil, da je pri službi družbenega knjigovodstva zahtevati komisijo, ki naj na račun železarne pregleda celotno finančno in materialno poslovanje doma železarjev ter izdela tudi predloge za njegovo izboljšanje.

S področja ostalega poslovanja železarne

UO je potrdil operativni plan proizvodnje in prodaje za mesec oktober 1965 in finančni plan v višini 2.280 milijonov din.

Ob razpravi o problemih poslovanja naše železarne je upravni odbor konstatiral, da moramo vse inozemske reklamacije posredovati v odobritev delavskemu svetu podjetja, da pa reklamacije domačih kupcev, ki verjetno zajemajo še večji obseg, v železarni rešujejo samo strokovne službe. Izoblikovano je bilo mnenje, da je z obsegom in številom domačih reklamacij v bodoče seznanjati tudi organe upravljanja, zato je odločil:

tehniški sektor se zadolži, da vsak mesec ob razpravi operativnega plana za naslednji mesec upravnemu odboru predloži poročilo o številu in vrednosti domačih reklamacij za prejšnji mesec. Prvo analizo o številu in vrednosti domačih reklamacij je upravnemu odboru za mesec avgust predložiti že na prvi naslednji seji.

Prošnja prebivalcev Lokovice, da bi naša železarna finančno ali materialno pomagala pri izgradnji vodovoda na Lokovici, se zavrne, ker finančnih sredstev za to nimamo na razpolago, vrednost materiala, če bi jim ga dodelili, pa bi bremenila naš sklad osebnih dohodkov.

Prošnja stanovanjske zadrage Prežihovo, Ravne na Koroškem, da bi se članom zadruge odprodala določena količina za železarno neuporabnih desk, ki bi jih potrebovali pri gradnji lastnih stanovanjskih hiš, je upravni odbor kljub ukinitvi maloprodaje izjemoma ugodno rešil.

Na prošnjo gimnazije Ravne na Koroškem, da bi naša železarna odkupila nekaj izvodov knjige »Med Peco in Pohorjem«, ki jo je izdal pripravljalni odbor ob 20. obletnici ustanovitve gimnazije na Ravnah, se sklene, da je za sedaj naročiti 10 izvodov knjige, da pa bomo to število, če se bo pokazala potreba, kasneje povečali.

Na prošnjo SK »Fužinar« je bil Mirku Bavčetu od 19. do 26. 9. 1965 odobren izreden plačani dopust.

Na prošnjo TK ZMS se je v njihovi vlogi navedenim sodelavcem, razen Jakobu Kolmanu, za dne 11. in 12. 9. 1965 odobril izreden plačani dopust.

Na priporočilo selektorja za smučarske teke se je Mirku Bavčetu odobrilo 2 meseca izrednega plačanega dopusta in odobrilo, da se v tem času zaposli na Švedskem in nato priključi treningu švedskih tekačev. Razen izrednega plačanega dopusta gredo v breme naše železarne tudi stroški nabave potnega dovoljenja in vozne karte.

Pri »Delavski enotnosti« v Ljubljani se odobri nabava 1 izvoda knjige Staneta Kavčiča »Samoupravljanje III«.

Odobrena službena potovanja v inozemstvo

Na predlog oddelka za zunanjo trgovino se je inž. Jožetu Borštnerju odobrilo 12-dnevno službeno potovanje na Poljsko in

Čehoslovaško z nalogo, da uredi reklamacije našega materiala, ki smo ga izvozili v navedeni državi.

Na predlog vodstva vzdrževalno energetskih obratov je bilo inž. Ivanu Kopu odobreno 6-dnevno službeno potovanje na Madžarsko z nalogo, da se udeleži kongresa o avtomatizaciji v črni metalurgiji.

Na predlog komercialnega sektorja je upravni odbor odobril, da se zaradi nujnih posegov in reševanj raznih poslov in reklamacij v inozemstvu nabavijo potni listi z veljavnostjo za dobo 1 leta in večkratnim potovanjem v vse evropske države razen Španije in Portugalske inž. Jožetu Borštnerju, inž. Antonu Letonji, Borisu Florjančiču in Branku Špraganju.

Na predlog prometnega oddelka je bila šoferju osebnega avtomobila Ivanu Šteharniku odobrena nabava potnega lista za dobo 1 leta in vstopna viza za 20-kratno potovanje v Avstrijo.

-et

OBRATNE NEZGODE V SEPTEMBRU 1965

Franc Hribar, topilnica — vroča kokila mu je padla na levo nogo.

Kristina Lozinšek, livarna — jedrniki ji je padel na kazalec desne roke.

Miha Oto, čistilnica — pri razkladanju košare je padel z avtomobila.

Ivan Muš, valjarna — pri zlaganju palic si je zlomil sredinec desne roke.

Erhard Srebotnik, kovačnica — pri kovanju plošče si je opeknel nogo.

Kristijan Dolinšek, kovačnica — z žarečo škajo si je opeknel roko.

Stanko Sever, kovačnica — pri rezanju palic mu je odrezani del padel na levo nogo.

Ignac Trojner, kovačnica — pri menjanju brusne plošče ga je ta stisnila za prst.

Jože Lenart, kovačnica — klešče so ga udarile v desno nogo.

Mirko Podpečan, kovačnica — pri nalaaganju gredic je dobil udarec v prsni koš.

Viktor Marzel, kovačnica — žerjav mu je zapeljal vroč kos med noge in ga opeknel.

Avugust Vožič, mehanična — pri brušenju se je poškodoval z nožem.

Jože Štehar, mehanična — s kladivom se je udaril po prstu.

Blaž Katalinič, mehanična — kolo mu je padlo na sredinec leve roke.

Franc Uršnik III., mehanična — pri brušenju utopov ga je plošča udarila v desno oko.

Jože Bricman, mehanična — ostružek mu je padel v oko.

Mirko Fišer, mehanična — drobec sekača ga je zadel v palec.

Edvard Poberžnik, vzmetarna — pri previjanju listov mu je ta poškodoval desno nogo.

Viktor Levovnik, vzmetarna — nakovalo mu je padlo na nogo.

Ivan Golob, OTKR — pri razbijanju probe si je prerezal sredinec desne roke.

Špiro Fink, strojni remont — vzmet ga je udarila po prstih desne roke.

Erik Sirk, OTKR — pri dviganju z žerjavom mu je kos padel na nogo.

Ivan Arnold, OTKR — pri hoji za žerjavom si je izpahnil gleženj.

V jeklovleku še precej notranjih rezerv

Razgovor z obratovodjem Dušanom Stropnikom

Nekaj časa je šlo jeklovleku trdo za material. Kakšno je stanje zdaj?

Jeklovlek se praktično vklaplja v spodnji dimenzijski asortiment valjarne, v lahko proggo. Ker pa vemo, da nove proge še ni, smo vezani na staro, ta pa ne more zadovoljiti vse večjih potreb, tudi je material valjan nekvalitetno in ne odgovarja niti po teži. Dobivamo kolobarje, težke 4–8 kg, potrebujemo pa mnogo težje. To je problematično za kolobarje od Ø 6 do Ø 16 mm, isti problem je za valjano paličasto jeklo pod Ø 20 mm. Stanje se ne bo izboljšalo, dokler ne bo stekla nova lahka progga.

Z dimenzijami nad 20 mm je stvar ugodnejša, ker jih valja nova srednja progga, vendar tu nastopajo drugi problemi. Ker ima valjarna zelo veliko zaključenih naročil, ni mogla izpolnjevati planskih obvez do notranjih obratov. V položaju, ki je nastal z gospodarsko reformo, pa je bilo precej naročil storniranih, tako da zdaj valjarna dobavlja jeklovleku bolj redno kot prej. Vendar pa je istočasno nastopila nova težava — pomanjkanje ferolegur, posebno niklja. Prišlo je do velikega storniranja naročil tudi v jeklovleku, posebno pri vlečnem paličastem in pri luščnem paličastem jeklu, tako da manjka 500 t naročil za realizacijo petmesečnega plana, ki smo si ga zadali. Zato pa imamo naročila, ki jih ne moremo realizirati zaradi pomanjkanja ferolegur.

Poseben problem predstavlja prekomerna razogljivenost materiala, zaradi česar je pri brušenju trikrat manjša produktivnost kot npr. v brusilnicah v Vzhodni Nemčiji. Prav tako dobavlja valjarna večkrat prekomerno razpokan material, zato je na ta račun precej izmečka. Če so te razpoke večje, kot to dovoljuje dodatek pri luščanju, je tudi precej jalove proizvodnje. Vendar pa vse kaže na bolje, saj sta oba partnerja uvidela tako potrebo po tesnem sodelovanju kot po oplemenitvi valjanega jekla, kar je prednost za vse podjetje.

Kakšni so delovni pogoji v novi hali in predvsem — kako je z obljubljenim žerjavom?

Če je bil plan, postavljen jeklovleku za leto 1965, vezan na delo žerjava in če je bil realen, se nedvomno mora krepko poznati, ker žerjava še vedno ni. Že decembra 1964 bi nam moral Litostroj dobaviti 5-tonski mostni žerjav, pa je kar naprej spreminjal dobavne roke. Zdaj pravijo, da ga bomo dobili oktobra. Ta žerjav stane 18 milijonov, do oktobra pa bo narasla škoda glede na plan realizacije na približno 164 milijonov. V glavnem jo je zakrivila »odsotnost« žerjava, četudi so vmes seveda tudi drugi problemi, kot npr. nekontinuirana dobava materiala, zaradi česar morajo delavci delati zdaj na tem, zdaj na drugem stroju.

Ozko grlo je pri luženju, ki ga opravlja kalilnica, zaradi odročnosti in prevoza. To seveda spet vpliva na transport. Eno tono žice je npr. treba tolikokrat peljati na gašenje, da pride dejansko do 8 t medfaznega dela. V starem obratu je npr. žičar opravljal tudi delo žarilca in izpad proizvodnje ni znašal več kot 10 minut, danes pa bi zaradi oddaljenosti znašal 2–3 ure.

Ker ni žerjava, opravljajo notranji transport viličarji in ljudje z ročnim prenašanjem. Dopoldne še nekako gre, pri popoldanski izmeni pa spet nastopi problem ljudi. Kar bi žerjav pri medfaznih premikih opravil z enim človekom v kratkem času, opravljajo zdaj 2–3 ljudi tudi po 4–5 ur. Viličar pač ne more povsod med stroje, saj so razporejeni v hali tako, da tvorijo smiselno zvezo z žerjavom. Nihče pač ni mogel predvideti, da žerjava tako dolgo ne bo. Viličarji tudi (seveda nehoti) povzročajo strojelome, ko se zaletavajo v elektromotorje itd.

Vse to močno vpliva na izpolnjevanje planskih obveznosti in materiala ni mogoče obdelati tako hitro, kot bi ga sicer lahko.

Povsod so danes najbolj aktualne notranje rezerve. Ali bi lahko mimo povedanega dodali še kaj iz vašega obrata?

Rezerve so predvsem v novem obratu, kjer naprave še niso polno izkoriščene. Zdaj še

sploh ni mogoče ugotoviti produktivnosti stroja, ki zaradi pomanjkanja materiala dela samo dve uri. Ni mogoče delati na dve izmeni na 28 proizvodnih strojih z 38 ljudmi. Tu so velike rezerve in šele ko bomo dosegli planirani nivo, se bo videlo, kje so tisti tehnološki

Dušan Stropnik, obratovodja jeklovleka

ali organizacijski pogoji za še večjo produktivnost.

Od delavca zdaj ni mogoče zahtevati takšnega dela, kot ga bomo lahko v prihodnosti. Če človeka prestavljamo od stroja k drugemu in celo tretjemu stroju, se bo moral vedno znova privajati in na novo učiti, namesto da bi na enem pridobil potrebne izkušnje in kvaliteto. Pa recimo tudi, da so nekateri res tako sposobni, da so lahko »Katica za vse«, vendar takih ni veliko. Če pa hočemo reševati problem ženske delovne sile ali ljudi brez kvalifikacije, ne moremo zahtevati od njih univerzalnosti.

Tako je torej pri nas od transporta do brušenja in luščenja ter do pravkar opisanih težav skritih zelo veliko notranjih rezerv, vendar pa vseh naenkrat ne bo mogoče izkoristiti in bomo zadovoljni, če nam bo to uspelo postopoma.

Ali bi hoteli na koncu še sami s čim dopolniti najin razgovor?

Obrat, kot je naš jeklovlek, ki vse na novo vpeljuje, ima veliko večje težave kot drugi, ki delajo v urejenih razmerah že 10 in več let. Zato bi morali vsi v podjetju imeti posluš za njegove probleme, da bi čimprej pričeli delati v normalnih pogojih. Nekateri to razumejo, drugi pa spet smatrajo, da tak majhen obrat ni posebno važen, da so veliko pomembnejše druge stvari v podjetju. Takšno podcenjevanje ima lahko hude posledice, če se ukorenini in postane del mentalitete. Trdno sem prepričan, da je le v zdravi koordinaciji in medsebojnem spoštovanju porok za dobro delo in dobre odnose v železarni.

Tovariš obratovodja, hvala za razgovor!

N. r.

Jezikovni problem

Na njivi je ječmen, na domačem krožniku je ješprenček, v menzi rižota, v arestu pa ričet.

Uspeh gospodarske reforme je v večji proizvodnji

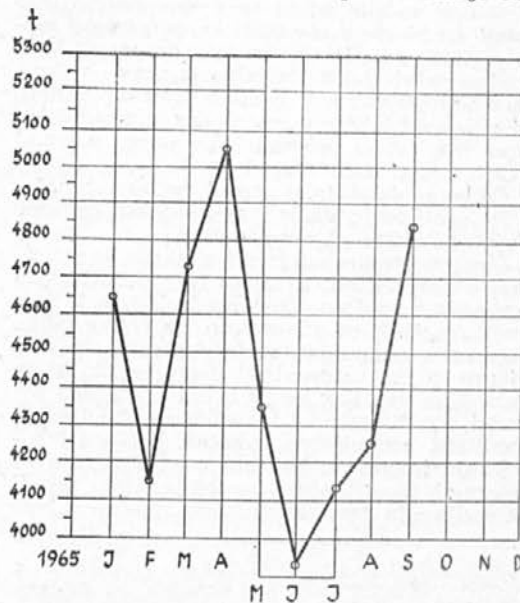
V našem kolektivu je bila storjena vrsta ukrepov, ki naj zagotovijo dvig proizvodnje, povečanje produktivnosti dela in zmanjšanje stroškov proizvodnje.

Barometer uspehov dela je vsekakor količina odpremljenih proizvodov. V septembru je bilo odpremljenih 4851 t naših izdelkov kupcem v Jugoslaviji in inozemskim naročnikom. Čeprav ob času poročanja še ni mogoče točno zbrati podatkov o realizaciji, se predvideva, da smo v septembru prodali za ca. 2,3 milijarde dinarjev naših proizvodov, od tega 11,4 % v izvoz.

Vsekakor je razveseljivo dejstvo, da se položaj od junija stalno izboljšuje. Vendar moramo izboljšati še izvrševanje pogodbenih obvez, predvsem asortimenta. V tem mesecu namreč nismo odpremili jekla OCR 4 ter vrsto drugih kromovih jekel, čeprav imamo legure, ki so za to potrebne (krom) v zadostni količini na razpolago. Tudi orodno jeklo OCR 12, ki je zelo iskano in ki ga kupci stalno zahtevajo, moramo v bodoče izdelati v večjih količinah.

Pri jekleni litini zaostajamo v izdelavi pogonskih koles za Kruševac, zaostajamo pa tudi pri izdelavi litine za izvoz.

Gospodarska reforma je prinesla na jugoslovanski trg nove — ostrejšje odnose, ter se bomo morali zelo potruditi, da bomo z izvrševanjem pogodbenih obveznosti in z obdržanjem kvalitete na primernem nivoju še nadalje ob-

držali naše naročnike in si s tem zagotovili nadaljnje delo nas vseh.

V oktobru smo začeli sklepati pogodbe z vsemi našimi naročniki za leto 1966 in naša prodaja stoji pred odgovorno nalogo, da vse planirane količine tudi prodajo. Obrati pa so dolžni držati termine in kvaliteto ter s tem še bolj dvigniti ugled ravninskim jeklom.

Ne smemo namreč pozabiti, da se je v Jugoslaviji pričelo proizvajati plemenito jeklo tudi v drugih jeklarnah in bomo vsi morali dobro delati, da bomo obdržali primat v kvaliteti, ki ga do sedaj še uživa naša železarna.

V bodoče bomo naš proizvodni program nekoliko zožili in prešli na večje serije naših artiklov. Opustili bomo tudi nekatere artikle, ki za naš proizvodni program niso ekonomični. O tem bomo spregovorili v eni prihodnjih številčk našega lista.

F. B.

Ti otroci

- So vam otroci že zrasli čez glavo?
- Čez glavo ne, čez plačo.

Mali oglas

Nujno iščem stanovanje. Ponudbe poslati pod »Ce ne bom ostala samska.«

Reforma, skrite rezerve in mi

V dobi gospodarske reforme se mnogo govori o štednji in notranjih rezervah. Dnevno beremo o tem v časopisju, poslušamo po radiu, vendar je slišati le malo konkretnega. Mnogo več je govora o splošnih navodilih in smernicah.

Ce pričakujemo kakršen koli uspeh reforme, se je bomo morali lotiti na nekoliko drugačen način, kakor smo se lotevali dosedanjih nalog. Ukrepe bomo morali dobro premisliti in jih izvajati postopoma po primernem načrtu. Zavezanost smo se že kar preveč navadili in ta nam prav lahko pokoplje že v začetku tudi reformo.

Kako smo začeli? Za sedaj največ kritiziramo in sestankarimo, sprejemamo kup najlepših sklepov, nekoliko manj pa smo se posvetili tisti problematiki, ki je za nas najvažnejša. Saj smo važen člen v državnem gospodarskem sistemu in kot edini proizvajalec plemenitih jekel v državi nismo dolžni le, da **delamo**, ampak da damo našim odjemalcem dobro jeklo in izdelke, iz katerih bodo lahko naprej izdelovali kvalitetne svoje končne produkte. Prav o kvaliteti in koristnosti našega dela prav malo govorimo. Na vse mogoče načine analiziramo količino in pogoje dela, prav redkokdaj pa se sliši kaj o rezultatih in kvaliteti dela. Ali ni slabo delo dvojna škoda? Ali smo kdaj pomislili na to, kako v našem, nekoliko šepavem stimulativnem sistemu obravnavamo tistega vestnega sodelavca, ki se z vso marljivostjo trudi, da bi vse svoje moči in sposobnosti vložil v svoje delo in teži za tem, da opravi kvalitetno dobro delo? Navadno je prav on skromen in nezapažen. V konkurenci z nevestneži, ki so opazili luknjo v pravilniku in proizvajajo masovno, četudi vse slabo, bo vedno potegnil krajši konec. Kako dolgo?

Ce bomo delali tako naprej, ne bo uspeha!

Razumljivo je, da je z gospodarsko reformo nujno povezana splošna štednja.

Štednja je potrebna že pri majhnih, še mnogo bolj pa pri velikih stroških. Najraje pri naših podjetjih na splošno štedimo drobiž (to je najenostavnejše!), razmetavamo pa velike vsote. Na raznih samoupravnih forumih smo sposobni ure in ure razpravljati o problemih, ki so vezani na tisočake, ko pa bi bilo potrebno govoriti o milijonih pri investicijah, izboljšanju kvalitete, zmanjšanju izmečka, boljsem izkoriščanju kapacitet, boljsem programiranju in splošnem izboljšanju tehnologije, često zaradi pomanjkanja časa zavzamemo splošne sklepe

v novinarski formi in se zadovoljni razidemo. Tako poznam veliko podjetje, ki je začelo reševanje gospodarske situacije s štednjo. Pri tem je bila med prvimi ukrepi na seznamu skrajna omejitev potrošnje toaletnega papirja. (Verjetno se niso napravili pregleda, koliko se je toaletnega papirja nadomestilo s pisarniškim.) Mnogokrat se nam zdi preveč zamotano štediti bolj vredne stvari, ali pa se želimo s tem maskirati in s potencialno štednjo pri malenkostih napraviti vtis o res najstrožji štednji.

Opozoriti želim le na to, da je štednja res potrebna, vendar nesmiselna lahko včasih mnogo stane; tako, kakor je res, da se na napakah učimo, čeprav je taka šola luksusa.

Kaj pa notranje rezerve? Imamo jih vsi, samo za uspešno iskanje sta potrebna znanje in pamet. Ne smemo se vreči na prvo, ampak na največjo. Ne smemo misliti, da bomo v prvih mesecih reforme popravili vse tisto, kar smo uspeli zavoziti v 20 letih. Kakor iščemo na trgu najcenejše, tako moramo pri notranjih rezervah iskati najdražje, to je tiste, ki se jim res izplača posvetiti vse moči. Tudi vrstni red iskanja je važen!

Pri iskanju možnosti za kvalitetno izboljšanje, povečanje produktivnosti in odстранje nepravilnosti se moramo brez dvoma prilagoditi zaporedju našega tehnološkega postopka, ki postavlja posamezne obrate v neko logično zaporedje.

Vsa proizvodnja gre od surovin in energetskih obratov preko jeklarne, toplo predelovalnih obratov, mehanske obdelave in toplotne obdelave v odpremo. Na te ključne faze je vezanih še mnogo drugih vmesnih in stranskih ter kvalitetna kontrola, ki naj bi v moderni proizvodnji vse bolj dobivala vlogo ene od tehnoloških operacij.

V vseh fazah imamo nepravilnosti in popolnoma zgrešeno bi bilo odkrivati in odstranjevati jih brez reda.

Tako je popolnoma logično, da moramo začeti z urejanjem tehnološkega procesa v jeklarni, saj se prav tam tehnologija začne. V začetni fazi bo torej jeklarna nosila največjo težo kritike. To pa ne zato, ker bi bila slabša od drugih obratov, ampak zato, ker je prva in najvažnejša. Prepričani smo, da bo jeklarna to sprejela z razumevanjem, saj tisti, ki je sposoben razumeti smisel teh analiz, gotovo kritik ne bo sprejemal kot zlonameren napad.

Dobro vemo, da je v vseh obratih mnogo problemov in težav vezanih na pomanjkanje surovin ter na slabe in neenakomerne kvalitete. Prav posebno te težave prizadenejo jeklarno. Trenutno nam ni mogoče tega stanja spremeniti in smo le veseli, če potrebne surovine sploh dobimo. Kljub temu je potrebna dosledna kontrola surovin, saj nam že to mnogo pomaga, če njihovo kvaliteto poznamo in z njo računamo, pa četudi je slaba.

Surovine lahko torej smatramo kot veliko in zares objektivno težavo. To vsekakor delno povzroča neenakomerno kvaliteto jekla, posebno če dodamo še naše napake. Če pa tako neenakomerno jeklo predelujemo in toplotno obdelujemo pod neustreznimi pogoji, je le še čudež ali redko naključje, če dobimo iz njega kaj dobrega. Ta zaključek nikakor ni pretiran, saj nam potrjujejo številke, da pri nekaterih proizvodnih le še slučajno dobimo kaj takega, kar povsem ustreza predpisanim pogojem.

Kaj pa predpisi? Zaradi slabe kvalitete in nezanesljivosti se hočejo naši kupci vsaj delno zavarovati s tem, da nas vedno bolj stiskajo z raznimi prevzemnimi pogoji in predpisi, ki se včasih precej oddaljujejo od dejanskih potreb. Z leti smo prišli do situacije, da so predpisi in zahteve izgubili kontakt s proizvodnjo in sploh z neko realno bazo. Predpisi se zaostrujejo, proizvodnja pa je vedno bolj lagodna, ker predpisov tako ne more zadovoljiti.

Za vsako stvar imamo lep predpis. Imamo jih v življenju z vsemi spremembami in dopolnitvami vred toliko, da ne vemo, katerega naj vzamemo resno. Večinoma so že zgolj formalnost in ta mentaliteta se je ugnedila tudi v našem tehnološkem postopku. Analizni predpisi, prevzemni pogoji, standardi in podobno nikogar več posebno ne vznemirjajo. Pri vsa-

kem odstopanju je priključen refren: bo že šlo, saj vse gre.

Seveda gre, vendar ne zato, ker bi bilo dobro, ampak zato, ker je tako malo dobrega, da je treba v kontroli vedno zatiskati oči, da sploh kaj gre. Tako se po malem in posamič popuščja, od primera do primera se tolerirajo odstopanja in nanje se sproti pozablja. V tovarni se lepo vidi odprema v tonah, ne opazi pa se toliko, kako je kvalitetno žalostna. Vsi mislimo: saj pri nas še kar gre, in tako ostane. Vsaka poostreitev kontrole in reda držanja materiala po šaržah, kalilnih skupinah, po delovnih nalogih in podobna sortiranja vidimo v obratih le kot nepotrebno in neekonomsko kompliciranje in te stroške naj bi ob štednji in iskanju notranjih rezerv prve odpravili, kar bi bilo tudi v zadovoljstvo komoditete.

To stališče po obratih je do neke mere celo razumljivo. Zakaj bi komplicirali, ko gre in je do sedaj šlo vedno tudi brez tega? Obrati pravzaprav nimajo prave slike o svojem kvalitetnem stanju.

Ob številkah glede izmečka, ki jih slišimo na letnih konferencah, smo kar zadovoljni, saj se z njimi močno približujemo povprečju naše stroke v svetu. Vendar pa te številke predstavljajo le tisti malenkostni del izmečka, ki ga na noben način ni bilo mogoče stisniti skozi odprema vrata. Ta izmeček torej sploh ne predstavlja kvalitetnega nivoja naše proizvodnje, ampak nujno popustljivost kontrole in moč intervencij posameznih obratov.

Za to, da obrati nimajo prave slike o sebi in o svoji kvaliteti, je kriva neustrezna povezava OTKR z obrati. Zaradi velikih odstopanj od zahtevane oziroma predpisane kvalitete je kontrola OTKR prisiljena k popuščanju. Ob tolikem popuščanju je nemogoče obrat obveščati o vsaki nepravilnosti. Enostavno lahko rečemo, da smo s kvaliteto tako padli, da predpis že dolgo ni več kriterij normalnosti in abnormalnosti odstopanja. Niso redki primeri, ko lahko že dobro kvaliteto smatramo za abnormalen slučaj. Seveda je razumljivo, da je za obrat tista proizvodnja, za katero ni pripomb, dobra. Treba bo najti primeren način povezave in stalnega sodelovanja OTKR z obrati in najti način, ki bo omogočal tekoče zasledovanje in prikazovanje kvalitetnega stanja pri posameznih proizvodih in posameznih obratih. Vsaka ne-normalnost in sprememba kvalitete mora biti takoj odkrita, dokler je še čas za ustrezne ukrepe.

Pri reševanju te problematike in pri tekočem zasledovanju gibanja kvalitete lahko pričakujemo pomoč samo od pravilno uporabljanih statističnih metod v raziskavah in kontroli kvalitete.

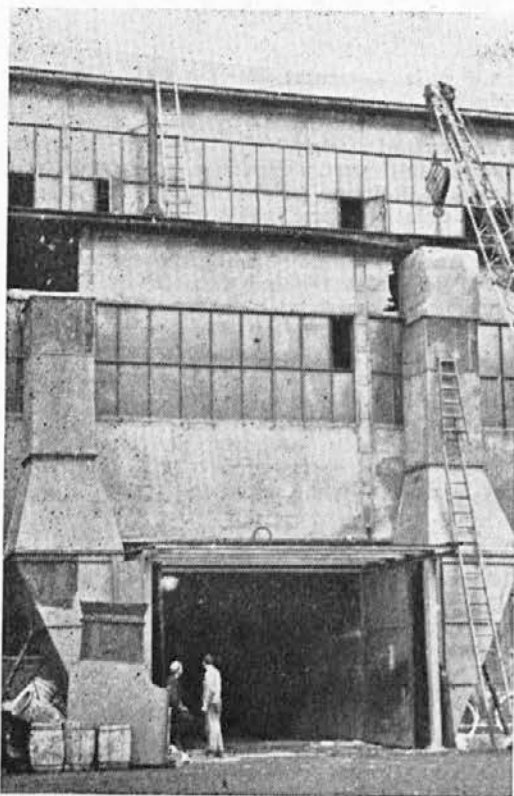
Prav te metode so nam pomagale, da smo prišli pri nekaterih raziskavah do realne slike, ki nas je res vse presenetila. Tako porazna je bila ta slika, da je povzročila že ob prvih rezultatih veliko razburjenje (ponekod celo zameri!) po obratih. Ali ni to najboljše spričevalo za učinkovitost teh metod? Saj so nam dale rezultate, kakršnih nismo mogli pričakovati, in so marsikoga bolj predramile kot soglasen sklep na konferenci. Poudarjam pa, da so vsi ti porazni rezultati realni, dokumentirani in vsakomur, ki jim ne verjame, na razpolago.

Vsi, od najvišjega vodstvenega kadra, do mojstrov, predelavcev in samih delavcev se moramo vsaj v informativnih osnovah seznaniti s temi metodami, da jih bomo znali ceniti in da bomo mogli izkoristiti to, kar nam lahko nudijo.

S pomočjo statističnih metod postane lahko kontrola najučinkovitejša in neposredno orodje samemu proizvajalcu. Cilj in učinkovitost povezave OTKR z obrati bosta dosežena takrat, ko bosta mojster in delavec spoznala, da kontrola (če je pravilno organizirana in moderna!) ni samo sodnik za prekrške, ki trga zaslužek, ampak da je najučinkovitejša pomoč, ki ji lahko verjame in z njo lahko usmerja in izboljšuje svoje delo. To pa koristi nam vsem.

Dokler ne bomo opustili dosedanjih navad, da vsak svojo krivdo skriva in jo vali na drugega, ne bomo izboljšali kvalitete. Prav bi bilo, da bi opustili te navade z dobro voljo. Z novim načinom urejene statistične kontrole kvalitete pa je tak način tudi onemogočen z ustreznimi dokumentacijami.

Raziskovalni oddelek ima širok program raziskav, v katere vlogo vse svoje moči in se pri tem sam vedno bolj usposablja z nabiranjem

Jeklarna bo laže dihala

vedno novih izkušenj pri modernih metodah tehnoloških raziskav in kontrole kvalitete na bazi matematične statistike.

Raziskave so vse namenjene odkrivanju napak in izboljšanju kvalitete. Nobene nismo začeli zato, da bi našli koga, ki bi bil vsega kriv, čeprav je nedolžen. Za sedaj še nismo tako urejeni, da bi sploh bilo mogoče in upravičeno iskati krivca.

Res v naših analizah prihajamo do rezultatov, ki so često porazni, a se jih vsak obratovodja in mojster kljub temu lahko le veseli. S tem ko nepravilnosti odkrije, se jim lahko v bodoče tudi izogne ali jih vnaprej prepreči. Ali si lahko mojster želi bolj česa drugega, kakor da ima proces, ki ga mora voditi, res »v rokah«? Glavni cilj uvajanja teh novih metod je vedno le pomoč obratu, pri čemer pa brez aktivnega sodelovanja uporabnika te pomoči ni izgledeov za uspeh in postane delo povsem nesmiselno.

Prepričan sem, da lahko v imenu celotnega OTKR obljubim, da bodo vse kritike, ki jih bo vedno več, do podrobnosti dokumentirane, ne zlonamerne in podprte z najboljšimi željami za izboljšanje. Tudi izvajanje in učinkovitost nasvetovanih ukrepov bomo zasledovali in analizirali, zato naj jih sodelavci, katerim so namenjeni, uporabljajo, vzamejo resno, predvsem pa naj jim zaupajo.

Mnogo večji uspeh bo dosegel tisti, ki bo velike napake odpravil, kakor tisti, ki bo manjše še naprej dopuščal.

Dokaz, da ni namen teh analiz blatenje obratov in stanja v njih, naj podpre sledeča ugotovitev.

Kvalitetno stanje je že dolga leta slabo! (To mi vsi vemo, čeprav ne v polni meri.) Če bi sedaj OTKR postavljali na zatožno klopo kot edinega krivca neki obrat (npr. jeklarne), bi ljudje iz obrata z enako pravico lahko obožili OTKR, zakaj jim ni teh analiz izvršil že pred leti. Tudi na ta način bi lahko precej prihranili.

Teh metod nismo prej poznali. Ali je to krivda? Je in ni. Torej smo vsi krivi in zato ne iščimo krivca, na katerega bi lahko zvalili vso krivdo za preteklost. Rajši spoznajmo dejansko stanje in vložimo skupne moči, da bomo sedanje stanje izboljšali in proizvodnjo tako organizirali, da bomo imeli sproti informacije o kvaliteti dela in da bomo na osnovi realnih kriterijev v bodoče iskali krivce in to pravočasno!

Poleg slabe kvalitete so izpleni zaskrbljujoče majhni. In še to: evidenco imamo v naših obratih kljub goram papirja in množici administrativnih moči z velikim številom mesečnih nadur tako, da izplen določenega jekla ali določene vrste proizvodov lahko ugotovi le obratovodja sam (in še to ne popolnoma zanesljivo), ki na pamet ve, kaj so v obratu delali in kje se skrivajo ti podatki.

Jeklarne Cornigliano v Italiji, ki proizvaja 2,5 milijona ton jekla letno (precej več kot vse jugoslovanske železarne skupaj), ima tehnološki postopek urejen tako, da imajo kompletno bilanco izplena za vsak ingot po vseh fazah, od litja do adjustaže materiala. Obratovodja ima zjutraj na mizi analizo izplenov prejšnjega dne, tedenske, mesečne in letne primerjave, ne da bi se sam ubadal s temi administrativnimi malenkostmi. Tako imajo urejene tudi vse kvalitete pokazatelje. V takih pogojih seveda lahko obratovodja učinkovito ukrepa tam, kjer je potrebno in najnujnejše, saj ima vedno pri roki vse potrebno »orodje«. Pri nas pa — kaj bi opisoval! Predvsem potrebuje železne živce in mnogo časa za nepotrebne stvari. Deluje pa med dvema ognjema: predpostavljani zahtevajo in ne vprašajo kako, podrejeni pa ne poslušajo in vprašujejo zakaj.

Dokler takšnih stvari, kot so medsebojni odnosi, izpolnjevanje zadolžitve v postavljenih rokih, tehnološka disciplina in splošen red ne bomo temeljito spremenili, ne bomo popravili sedanjega stanja in tudi reforme brez tega ne bomo izvedli z nobeno parolo ne z obljubo. Potrebno pa je še svarilo: v želji po izboljšanju kvalitete ne smemo biti nestrpni in zaletavi! Če bomo začeli na veliko spreminjati pogoje v tehnološkem procesu, da bi ga rešili, ga bomo po nekaj posegih tako zmešali, da bomo kmalu ostali brez moči. Kljub temu, da je naša proizvodnja precej kritična, moramo ohraniti mirno kri in sistematično ter mirno dvigniti kvaliteto.

Naši proizvodi nimajo zadovoljive **povprečne kvalitete**, še mnogo večja bolezen pa je **neenakomernost kvalitete**. To sta dva pojma, ki ju ne smemo mešati. Poglejmo, kaj pomenita:

Znano je, da povprečja, ki se jih v naših analizah tako radi poslužujemo, sama zase ne dajo popolne slike. Janez zasluži npr. 30.000, Peter pa 130.000. Povprečno torej zasluži 80.000, pri tem pa lahko Janez s svojo družino neha jesti ali stanovati. Toda vzemimo primer iz naše proizvodnje.

Krožna žaga ima 20 segmentov, od katerih zahtevamo trdoto na zobeh najmanj 63 Rc. Po tem bi sodili, da je žaga s povprečno trdoto segmentov 63 Rc. Pri tem pa ima lahko 5 segmentov trdoto 58 Rc in ti ne kažejo nobene zdržljivosti. Ker je žaga kolektiv segmentov, je v celoti slaba zaradi teh 5 segmentov in v njihovi družbi npr. 15 odličnih s trdoto, ki je nad povprečjem in nad zahtevano mejo, sploh ne pride do izraza.

Če je torej kvaliteta proizvodov neenakomerna, tudi dobra povprečna kvaliteta nič ne pomeni. Če pa je v tehnološkem procesu dosežena enakomernost, se nekoliko nižjemu povprečnemu nivoju lahko prilagodimo, nihanja lahko garantiramo in z njimi računamo. Celotni uspeh je v tem primeru večja zanesljivost in mnogo večji delovni učinek.

Dvigniti kvaliteto in doseči še enakomernost istočasno je pretežko. Zato razdelimo naša prizadevanja v dve fazi: ohranimo povprečni kvaliteten nivo, s katerim smo bili prezadovoljni toliko let. Zberimo vse sile samo za doseg enakomernosti na tem nivoju. Preden bomo to dosegli, se bomo toliko naučili, da se bodo smerice za dvig kvalitete v drugi fazi pokazale same. Kar bi bilo sedaj skoraj neizvedljivo, bo kasneje malenkost! Če ne bomo spoznavali karakteristik procesa, ne bomo dosegli enakomernosti. To pomeni, da bomo takrat, ko bo dosežena enakomernost, tudi že temeljito poznali najvažnejše lastnosti tehnoloških postopkov in takrat manjše kvaliteten nivoja ne bo več noben problem.

Pri tem programu je glavna skrb obratov predvsem sistematično zbiranje objektivnih podatkov — pokazateljev tehnološkega procesa. Edino na osnovi resnične in točne dokumentacije lahko raziskovalni oddelek OTKR z obdelavo teh podatkov pomaga obratom.

Oglejmo si v tej luči probleme v jeklarni. Vemo, da predstavlja izpolnjevanje predpisanih analizi in mej in drugih kvaliteten zahtev že dalj časa velik problem.

Problem izpolnjevanja analizi in predpisov trenutno potiska v ozadje vse ostale jeklarske probleme, kot so pogoji izdelave, litja in ohlajevanja jekla po litju.

Odstopanja analiz od predpisanih mej so na splošno tako velika (in to skoraj v vseh vrstah jekel), da praktično niti interni niti komercialni analizi predpisi ne morejo predstavljati realnega kriterija pri kontroli šarže.

Nesmiselno bi bilo po vseh mogočih linijah »sprožiti akcijo« z najostrejšimi zahtevami po izpolnjevanju predpisov in enostavno sestaviti pravilnik o kaznovanju mojstra za vsako odstopanje. Tako nekako bi si nekateri predstavljali pravilne ukrepe. To pa ni prav. Mi takega načina ne moremo imenovati »reševanje kritične situacije«.

Problem si je treba objektivno ogledati in ga analizirati z razumevanjem. Zato moramo čimprej s sistematičnimi statističnimi analizami ugotoviti širine razsipanja (v statistiki to imenujemo prirodne tolerance) in postaviti neke izkustvene meje, ki bi jih mogli vsaj začasno uporabljati za kontrolo enakomernosti ter izločati iz celote samo one šarže, ki so tudi izven teh prirodnih toleranc. Taka abnormna odstopanja je treba posebej analizirati in na splošno s široko zastavljenimi analizami korelacijski iskati medsebojne odvisnosti in najvažnejše vplivne faktorje v procesu izdelave šarže. Glavna naloga topilnice je pri tem, da v lastno korist čim točneje vodi evidenco o poteku šarž, s čimer bo imel raziskovalni oddelek material za analize, ki bodo služile le topilnici. Pri tem pa je potrebno res najožje sodelovanje.

Na tak način ugotovljamo realne možnosti v dani situaciji ne glede na obstoječi predpis. Šele nato lahko proces glede na ugotovljene možnosti primerjamo z želenimi ali predpisanimi normami.

Če to storimo, se nam odpro samo tri nadaljnje možnosti:

— če so dejansko ugotovljene možnosti za izpolnjevanje predpisanih mej, moramo pri teh brezpogojno vztrajati;

— če izpolnjevanje predpisa v danih pogojih objektivno ni mogoče, moramo spremeniti predpis vsaj začasno, da nam bo lahko služil vsaj kot ocenjevalni kriterij;

— če sprememba predpisa ni mogoča ali je celo sploh neizvedljiva, moramo spremeniti postopek ali pa ga ob določeni meji izmečka zaradi neenakomernosti opustiti.

Z dosedanjimi statističnimi analizami smo ugotovili, da se da ob mnogih primerih doseči ob urejenem delu tudi v obstoječih pogojih mnogo boljše rezultate in večjo enakomernost analiz. Nasprotno pa so rezultati pri nekaterih elementih in vrstah jekla pokazali, da so predpisi v danih objektivnih pogojih zahtevali nemogoče in zabijamo z glavo ob zid. Seveda nam v borbi za doseganje nemogočega uhaša še tisto, kar je mogoče doseči.

V takem primeru, ko smo ugotovili, da mej, predpisanih po JUS, ne moremo izpolnjevati iz kakršnih koli objektivnih razlogov, smo analizirali možnosti razširitve mej pri pogoju garantiranih tehnoloških lastnosti. Tako je nastala po ameriškem vzoru v našem programu nova klasa jekel z oznako K, ki imajo nekoliko širše meje analiz ob garantirani kaljivosti v določenih mejah z določeno statistično zanesljivostjo. Tako bi rešili vsaj del proizvodnje, ki sicer malenkostno odstopa od predpisov po JUS, lahko pa za take šarže garantiramo normalne uporabne lastnosti. Tako posebej označena K-jekla bi prodajali z določenim popustom, vsak pamećen naročnik pa bi se jih začel posluževati, saj so za njega važne lastnosti, ne pa analiza. Da je kriterij garantirane kaljivosti za jekla z razširjenimi analiznimi mejami tudi praktično bolj smiselna in upravičena kot ozki analizi pogoji, nam potrjuje tudi praksa v ameriški industriji. Tam se nad 80% vseh jekel za poboljšanje kupuje in prodaja s prevzemnim kriterijem garantirane kaljivosti, le 20% pa z atestirano analizo vsebnostjo v ožjih mejah. Seveda moramo odstopanje od normalnih analiznih mej po JUS čimbolj zmanjševati, obenem pa odstopanj od razširjenih mej za K-jekla sploh ne smemo tolerirati. Kljub bistvenim olajšavam nas čaka torej mnogo truda.

Tudi pri tem velja že omenjeno splošno pravilo, da moramo najprej »umiriti proces« in kolikor mogoče zmanjšati nenormalno nihanje analiz. Poleg tega moramo s pomočjo statističnih analiz dejanskega stanja določiti realne ocenjevalne kriterije, za katere imamo dokumentacijo, da jih res z vso pravico zahtevamo. Na srečo ima raziskovalni oddelek po skoraj dveletnem delu že za večino jekel izdelane te kriterije za realno ocenjevanje analiznih mej. Prav to pa sedaj za reševanje problemov nujno potrebujemo.

Kontrolo je treba organizirati tako, da bo s statističnimi metodami vsaka nenormalnost v procesu jasno prišla na dan in da bodo vsi prizadeti to takoj vedeli. Ne dvigajmo preplaha za tiste šarže, ki so slabe v trenutnih normalnih (četudi nezadovoljivih!) mejah, ampak se rajši posvetimo tistim, ki so nenormalno slabe. Pri njih se bomo marsičesa naučili. Stvar OTKR je, da jeklarni pomaga organizirati sistem tehnološke kontrole, ki bo odkrivala nenormalnosti, tehnologi pa naj po teh informacijah ukrepajo. Statistična kontrola naj bo tudi takšna, da bo vsaka šarža jasna slika mojstra in topilca.

Posebej moram opozoriti vse ostale obrate, predvsem predelovalne, naj ne iščejo v rezultatih analiz s področja jeklarne in v slabem jeklu opravičilo za svoj izmeček. Naj ne krivijo za vse svoje napake jekla, saj bodo prišle kmalu na vrsto analize zbrane dokumentacije, ki jasno kažejo, da pri njih često tudi iz deleža dobrega jekla nastaja veliko izmečka.

Vsi vemo, da so postopki ogrevanja in ohlajevanja v toplo predelovalnih obratih še zelo problematični. Nepravilni pogoji dela so krivi, da se pri vroči predelavi in termični obdelavi često pokvari struktura, nastajajo grobi karbidi, grobo zrno, zelo pogosto je jeklo neverjetno razogljčeno, prežgano ali pregreto zaradi predolgega časa ali previsoke temperature, razpokano, kosmičavo, izven predpisanih dimenzijskih toleranc, ukrivljeno, splošno deformirano, polno notranjih napak, zunaj normalnih komercialnih dobrin.

V problematiko energetskih obratov in livarne se kot laik na tem področju ne želim vmešavati neposredno. Lahko jim le posredujem

nekaj zelo interesantnih primerov analiz in ukrepov iz tujih podjetij, ki bi lahko služili v nekaterih primerih kot neposredni napotki.

V livarni se da s statističnimi metodami (in lahko trdim, da samo z njimi!) marsikaj doseči in pomagati ekonomiki ter kvaliteti proizvodnje.

V energetskih obratih je taka kontrola še posebno nujna. V železarni Cornigliano, ki sem jo že prej omenil, so uvedli statistično kontrolo pri generatorjih. Ko so na tak način začeli kontrolirati kalorično vrednost pepela, so se ob prvih rezultatih zgrozili. V pepelu je bilo zaradi nezgorele substance povprečno 936 cal/kg, posamezni vzorci pa so vsebovali tudi po 1400 cal/kg. Razen tega so s kontrolnimi kartami ugotovili nevzdržno neenakomernost. Problemu so se posvetili z vso resnostjo in po šestih mesecih so se lahko pohvalili s povprečno kalorično vrednostjo 320 cal/kg in garantiranim nihanjem z 95% sigurnostjo v ozkih mejah 249 do 391 cal/kg. Dosegli so torej enakomernost in izboljšali povprečno stanje. Ali si sploh lahko predstavljamo, koliko denarja predstavlja povprečni prihranek 616 cal/kg pepela pri generatorjih v železarni s proizvodnjo 2,5 milijona ton jekla letno? Taki ukrepi se z vso pravico imenujejo »odkrivanje skritih rezerv«. Ali nimamo pri nas kakšne podobne možnosti? In za to niso potrebni posebno šolani strokovnjaki, ampak delovodje, kontrolorji ali tehniki.

Marsikaj se da odkriti tudi pri mehanski obdelavi. Ne bi bilo prav, če bi nesistematično navajal nekatere primere, ki jih slučajno že poznamo. V vseh obratih bomo morali na podoben način kot pri jeklarni napraviti načrt in izluščiti iz celotne problematike tisto, kar nas najbolj boli in s čimer si lahko največ pomagamo.

Poseben primer je naša serijska proizvodnja in sistem osvajanja nove proizvodnje.

Problematiki serijske proizvodnje se moramo prav posebno posvetiti ne samo zaradi ureditve postopka in doseganja boljše ekonomičnosti. Vedno se moramo zavedati, da so prav finalni produkti naša izkaznica na tržišču, in to učinkovitejša od katalogov, prospektov in časopisnih reklam. Če so nekateri proizvodi, ki jih drugi delajo iz naših jekel, slabi, še lahko krivimo predelovalno industrijo. Če pa so naši končni izdelki slabi, s tem širimo slab glas tudi o jeklu, iz katerega smo jih izdelali.

Naše avtomobilske vzmeti, naša orodja in drugi proizvodi romajo po Evropi in drugih kontinentih. S slabo kvaliteto se širi v še povečanem obsegu slab glas.

Za uvod smo se posvetili resnicam in detajlnim raziskavam za ureditev serijske proizvodnje in dvig kvalitete predvsem pri dveh naših tipičnih proizvodih, za vzmeti in segmente krožnih žag.

Vzmeti smo izbrali zato, da bi že v začetku obratovanja novega oddelka čimbolje uredili serijski tehnološki proces. Segmente pa smo vzeli kot tipičen in najtežji primer za ureditev sistema tehnologije in tekoče statistične kontrole. Na tem primeru želimo zgraditi in preizkusiti sam sistem dela in uvajanje potrebnih kadrov. Ko nam bo to uspelo pri segmentih, bo prenos sistema na ostale proizvode predstavljal samo tako ali drugačno poenostavitev in se težave sploh ne bi smele pojaviti.

Problematiko in rezultate raziskav smo že obravnavali na dveh strokovnih posvetovanjih. Lahko smatramo, da je uvodni del raziskav končan, sistem tehnologije in kontrole določen in z novim letom more in mora ta proizvodnja steči, kot je treba.

Tudi za tehnologijo proizvodnje vzmeti smo večji del raziskav že končali in na strokovnem posvetovanju v prvi polovici oktobra bomo dokončno osvojili sistem tehnologije in proizvodnje. Potrebno bo le še nekaj dodatnih raziskav, ki pa bodo končane še letos.

Vse to se mora poznati v povečani produktivnosti in kvaliteti. Sklepi, ki jih bomo na takih posvetovanjih osvajali, se bodo morali z vso resnostjo izvrševati.

Naj omenim, da so vsi obrati že po prvih informacijah in po prvem pozivu k sodelovanju pokazali veliko razumevanje in določili vsak svojega predstavnika-tehnologa, ki bo skrbel za stalno povezavo obrata z raziskovalnim oddelkom OTKR in za prenašanje ugotovitev raziskav v prakso.

Pri reševanju problematike raznih obratov sem poudarjal moderne metode statistike pri raziskavah in kontrole kvalitete. Žal je trenutno število sodelavcev, ki te metode že obvladajo, zelo majhno — veliko premajhno, da bi lahko te analize zastavili v vseh obratih in na vseh področjih, kjer so potrebne. Ne smemo prehiteti sami sebe. Vzporedno z reševanjem problematike moramo vzgajati in usposablјati nove kadre in razširjati krog tistih, ki bodo znali te metode izvajati in dragocene rezultate v polni meri izkoristiti. Tudi matematiki bomo morali dati prepustnico za vstop v obrate in ne samo za raziskovalni oddelk in laboratorije.

Računski stroji bodo postali najrentabilnejša investicija, brez njih tega ni mogoče delati. V modernem podjetju računski stroj ni luksuz in tudi ne služi le za obračune stroškov in osebnih dohodkov.

V metalurgiji se že dolgo ne računa samo na prste, danes pa tudi logaritmično računalno ne zadošča več.

Kakšen je torej program našega skupnega dela pri izboljševanju ekonomike in kvalitete naše proizvodnje in kakšna je vloga OTKR, posebno pa raziskovalnega oddelka pri tem?

Centralni delavski svet je na svojem zasedanju dne 25. avgusta 1965 obravnaval »aksijski program izvajanja gospodarske reforme v železarni Ravne«. Skupno s kolegi v OTKR sem bil prepričan, da k temu spada tudi diskusija o stanju in izboljšanju kvalitete. Smatrali smo, da je prav ta stvar potrebna temeljitega razgovora in da brez ozira na kvaliteto ni mogoče govoriti o planu proizvodnje, še manj pa o osebnih dohodkih.

Težko je bilo spraviti kvaliteto v program diskusije in prav zato je bila nujna moja diskusija morda nekoliko neobičajna in tako poostrena, da so jo žal mnogi — morda zaradi presenečenja, da se enkrat o tej stvari govori odkrito — smatrali za pravi napad na posameznike ali na določen obrat.

Iz razprav v naslednjih dneh je bilo prav lahko ugotoviti, da mnogi člani sploh niso dojeli bistvenega namena diskusije. Svoje sodelavce in predpostavljene so (tako kaže) popačeno informirali in spregledali, da ni šlo za konkretne primere, ampak pravzaprav samo za program dela v sodelovanju obratov z OTKR pri sistematičnem analiziranju stanja in dvigovanja kvalitete, postopoma, brez zaletavosti, pa vendar hitro in intenzivno.

Primeri, ki so bili v diskusiji številčno obravnavani, so bili zbrani slučajno in samo za dokumentirano ilustracijo resnosti položaja v naši tehnologiji. Brez navedenih primerov bi izvenela moja diskusija samo kot napihnjena in morda celo neosnovana kritika.

Prav zaradi napačnih tolmačenj sem smatral, da moram povzetek omenjene diskusije napisati. Tako je nastal ta članek in prosim, da mi bralci oprostijo ponavljanje, če nekaj zaključkov ponovim v obliki sklepov o naših nalogah v sedanjí fazi izboljševanja kvalitete in ekonomike proizvodnje.

1. Izpopolniti moramo našo organizacijo, sistem tehnološke evidence in kvalitetne kontrole kot faze tehnološkega postopka.

2. Potrebno je izboljšati povezavo raziskovalnega oddelka in celotnega OTKR z obrati. To bomo dosegli z neposrednim sodelovanjem pri obravnavanju posameznih ožjih problemov ter s širšimi strokovnimi posvetovanji o kompleksnejši problematiki, ki je vezana na več obratov.

Za dobro sodelovanje in izvajanje potrebnih analiz in sistema kontrole bo treba prirediti ustrezne seminarje uporabne statistike. Vodstva obratov pa morajo predvideti svoje tehnologe, ki bodo sodelovali na tem področju z raziskovalnim oddelkom ter rezultate in zaključke analiz ustrezno prenašali v tehnološki proces in redno obveščali o stanju in gibanju kvalitete obratovodje in mojstre.

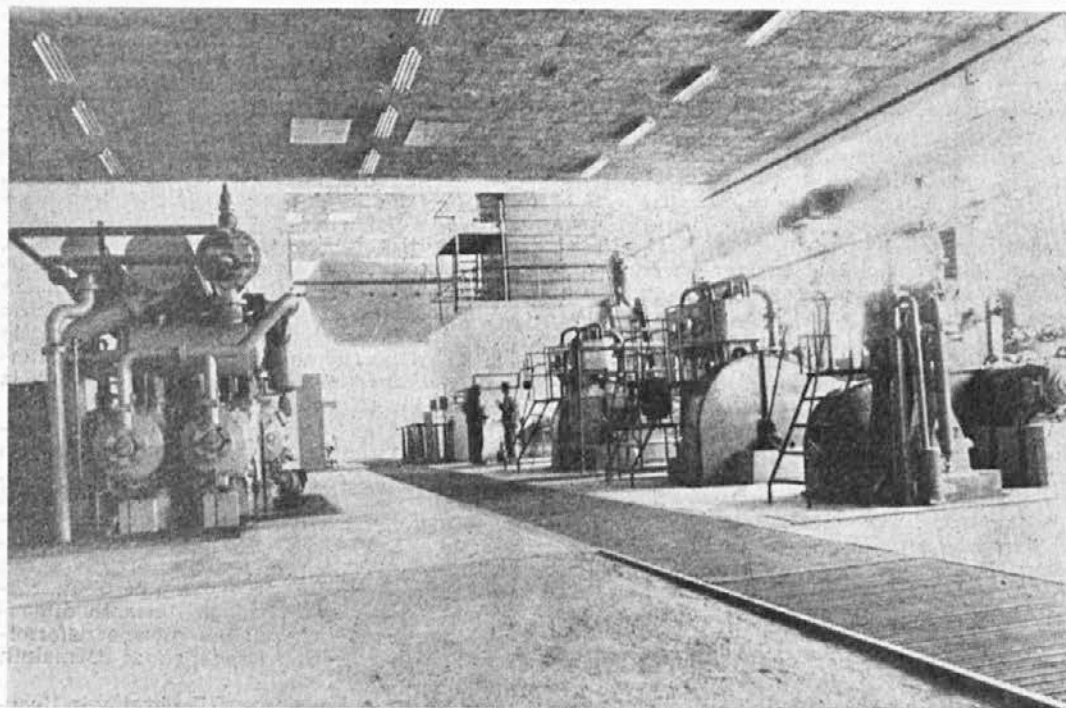
3. S primerno planiranimi posebnimi raziskavami je treba ugotoviti osnovne lastnosti naših jekel in proizvodov, ki bodo služili kot baza tekoče statistične kontrole.

4. Sistematično bo treba v naše delo in sistem kontrole uvajati učinkovite statistične metode, ki bodo služile predvsem:

- ugotavljanju povprečnih lastnosti in širine nihanja osnovnih karakteristik za naša jekla (statistična analiza distribucij);
- ugotavljanju enakomernosti v posameznih fazah naših tehnoloških postopkov (statistične kontrolne karte);
- odkrivanju slabosti in abnormalnih nihanj ter njenih vzrokov v proizvodnji posameznih obratov oziroma proizvodov (kontrolne karte);
- ugotavljanju vplivov na posamezne lastnosti in kvalitetne karakteristike (analize korelacij);
- periodičnemu preverjanju učinkovitosti in pravilnosti izvajanih ukrepov. Na osnovi informacij teh analiz bomo lahko ukrepali pri dvigavanju kvalitete na najučinkovitejši način.

To je v bistvu program delovanja raziskovalnega oddelka pri reševanju problematike, ki ni formalen sklep, ampak se res izvaja že dobro leto dni.

Zahteve reforme torej niso vplivale na program začtega dela, morajo ga pa pospešiti, ker je prav to delo trenutno najvažnejše kot osnova ukrepov za izboljšanje kvalitete in ekonomike naše proizvodnje. To delo pa zahteva določen čas, znanje, ljudi in opremo. Lahko smo zadovoljni, da smo pravočasno začeli, in smo sedaj, ko se je tako pokazala potreba, že na koncu potrebnega uvodnega programa in lahko začnemo graditi zaključke in izboljšave na trdnih osnovah. Sedaj imamo metodiko dela in sistem izvajanja analiz v toliki meri izdelan, da

Nova kisikarna vrača vložene investicije

Iz dela organov upravljanja

ga lahko razširimo in uvedemo tudi v obrate, ne da bi za samo izvajanje vezali visoko strokovne kadre, posebno specializirane za te metode. Te bomo potrebovali samo za programiranje in tolmačenje analiz, kar ne jemlje mnogo časa, izvajanje pa bo stvar priučenih srednjih kadrov in kontrolorjev.

Za izvajanje omenjenih metod imamo sistematično urejen in izdelan ves potreben tiskani material in uveden kontakt z elektronskim računskim centrom, kjer imamo glavne načine analiz programirane, tako da v izredno kratkem času in zelo poceni dobimo izračun primerno zbranih in pripravljenih podatkov. Brez tega bi bile nekatere analize zaradi zamudnega in nezanesljivega računanja sploh neizvedljive. Tako lahko rečemo, da so bili posegi matematične analize v našo tehnologijo izredno učinkoviti in ji moramo zato zagotoviti prosto pot k širši uporabi. Na tak način se lahko s priučenimi srednjimi kadri pride do rezultatov znanstvene vrednosti.

Kot začetek obsežne serije smo imeli v septembru dvoje strokovnih posvetovanj o problematiki segmentov za krožne žage, v oktobru pa bo posvetovanje o kompleksni problematiki proizvodnje vzmeti. Ti dve raziskavi sta že končani, v teku pa je trenutno še kompleksna raziskava problematike cementacijskih jekel, problematika tehnologije prokron 2 special, problematika izdržljivosti brzoreznih jekel, problematika kemijske sestave, toplotne obdelave in osnovnih lastnosti elomax jekla, problematika razogljčenja, problematika nastajanja grobih karbidov ter razporeda karbidov pri vroči predelavi in termični obdelavi brzoreznih jekel.

V teku je sistematična ureditev dokumentacije o lastnosti naših jekel.

Na področju statističnih analiz bo v kratkem zaključeno obširno delo izdelave pasov garantirane kaljivosti naših jekel. V tem bo sicer delna, vendar bistvena rešitev problematike analizičnih odstopanj in ogromna pomoč je klarni.

S statističnimi analizami distribucij smo z veliko vrst jekel s pregledi tudi do 600 šarž ene vrste ugotovili povprečne vsebnosti posameznih elementov in njihovo območje razsipanja (tako imenovane prirodne tolerance). Na osnovi teh rezultatov moramo sporazumno začasno postaviti nove realne kriterije oziroma meje za oceno normalnosti, obenem pa misliti na ustrezno preizkušeno spremembo tehnologije, ki nam bo končno omogočala izpolnjevanje normalnih JUS predpisov.

S tehniko kontrolnih kart smo že v več primerih preizkusili učinkovitost pri zasledovanju gibanja povprečnega nivoja kvalitete in pri odkrivanju abnormalnih odstopanj. Posebno vlogo imajo te metode pri periodičnem zasledovanju izmečka.

Razvili smo metode, s katerimi se uspešno odkriva in karakterizira vpliv sestave in drugih faktorjev na določene lastnosti jekla do proizvodov.

Obenem smo mislili tudi na sistematično preverjanje predvidenih lastnosti ter izvajanih ukrepov in razvili ustrezne metode.

Precej dela je torej že opravljenega, še mnogo težav pa nas čaka. Uspeli bomo le z dobro voljo in popolnim izkoriščanjem kapacitet. Pa ne izkoriščajmo smiselno samo agregatov, ampak tudi strokovnjake, ki naj se posvečajo predvsem vsak svojemu delu. Zato pustimo politiko politikom, ekonomijo ekonomistom, tehniko in proizvodnjo pa tehnikom.

Pa srečno in uspešno!

Inž. Jože Rodič

To ni kitajščina

- Janez!
- Ooo!
- Kako ti kaj gre?
- Aaa!
- Ali si oženjen?
- Eeee!
- Ali imaš kaj otrok?
- Iiii!
- Kakšna pa je žena?
- Uuuu!

Na zasedanju 29. 9. 1965 je bil delavskemu svetu predložen v razpravo predlog pravilnika o delitvi dohodka in predlog pravilnika o delitvi osebnih dohodkov skupno s pripombami, ki sta jih na podlagi razprav v obračunskih enotah osvojila komisija za osebne dohodke pri delavskem svetu podjetja in upravni odbor. Poleg obeh predlogov pravilnika so bili članom delavskega sveta predloženi še pravilnik o dodatku za stalnost za aktivno delo v železarni Ravne, pravilnik o oceni administrativnih del v železarni Ravne, premijski pravilnik, ocene delovnih mest delavcev s stalno oceno in kodeks del, od katerih je nekatere delavski svet svojočasno že sprejel in so sestavni del pravilnika o delitvi osebnih dohodkov.

Uvodoma je bilo poudarjeno, da sta bila oba predloga pravilnika predmet razprave tako v obračunskih enotah kakor tudi v družbeno političnih organizacijah železarne. O pripombah, ki so bile izoblikovane v razpravah, je nato razpravljala komisija za osebne dohodke in končno upravni odbor. Predlogi, ki so bili na teh dveh organih osvojeni, se v obliki dopolnitev obeh pravilnikov predlagajo delavskemu svetu v razpravo in potrditev. Nekateri člani delavskega sveta so bili mnenja, da ni bilo prav, da se je v razpravo dostavil samo tekstualni del obeh predlogov pravilnika, medtem ko je prilogo ocene delovnih mest delavcev s stalno oceno skupno s komisijo za osebne dohodke potrdil samo upravni odbor. Na tako mnenje je bilo pojasnjeno, da je delavski svet na zadnjem zasedanju za izvršitev te naloge pooblastil upravni odbor, da so bile spremembe izvršene v glavnem na delovnih mestih, katerih dopolnitve so bile delavskemu svetu že predložene, vendar je bila obravnava o njih na dveh zasedanjih zaradi ostalih preobširnih točk dnevnega reda odložena. Poleg tega so bila ocenjena tudi delovna mesta, ki so se odprla po novi organizacijski shemi in odpravljene nekatere ostale korekture in nesorazmerja, ki so bila že dalj časa predmet razprav in zahtev po rešitvi. Iz števila obračunskih enot, ki so bile na razpolago, so bila ocenjena tudi delovna mesta in urejen problem predelavcev.

Razprava o predlogu pravilnika o delitvi osebnih dohodkov se je največ zadržala na določilih o kriterijih in upravičenosti do plačila nadurnega dela in zneskih, ki bi jih morali zaposleni sami prispevati za vozne karte za prevoz na delo in z dela. Dodatne pripombe so bile tudi na predlog višine dodatka za ločeno življenje in upravičenosti deljenega delovnega časa na vseh delovnih mestih, kjer je sedaj uveden. Mnenja so bila zelo različna in tudi nasprotujoča, zato je delavski svet na samem zasedanju pooblastil komisijo za osebne dohodke, da na podlagi razprave in mnenj izoblikuje nov predlog določila o upravičenosti do plačila nadurnega dela. Nekateri diskutanti so bili mnenja, da ocena delovnih mest delavcev s stalno oceno kljub temu, da je bil predlog obravnavan in sprejet na komisiji za osebne dohodke in upravnem odboru, ni v celoti v redu in da so v nekaterih oddelkih kljub temu določene napake in nepravilnosti.

Poleg obeh predlogov pravilnika je delavski svet obravnaval še pravilnik za vrednotenje dela po enotnih osnovah, predlog dopolnitev pravilnika o dodatku za stalnost za aktivno delo v železarni Ravne, in se končno seznanil še s kodeksom del, ki ga je v sodelovanju z vodji priprav dela, sklopov obratov in normirani izdelala služba za študij dela. Nazadnje je potekala razprava še o predlogu komisije za osnovna sredstva za spremembe, ki naj bi se izvršile na osnovnih sredstvih železarne Ravne in obravnaval predlog oddelka za zunanjo trgovino za odpis razlik, ki so nastale pri uvozu ferolegur, in z odpisom razlike, ki je nastala pri obračunu za prevajanje materiala v Borovljah.

Po razpravi, ki je bila precej živahna, in potem, ko so se pri določenih predlogih izoblikovala mnenja ter pojasnila, je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. sprejel je pravilnik o delitvi dohodka z dopolnitvijo 6. odstavka 23. člena, ki je navedena v zapisniku,

2. sprejel je pravilnik o delitvi osebnega dohodka z dopolnitvami, ki so navedene v zapisniku,

3. poleg obeh prej navedenih pravilnikov je sprejel še:

— pravilnik za vrednotenje dela po enotnih osnovah z dopolnitvijo, da se črtata 2. in 3. odstavek 14. člena in v celoti 35. člen,

— pravilnik o dodatku za stalnost za aktivno delo v železarni Ravne z dopolnitvijo, da se dopolni samo naslov pravilnika in besedilo 1. člena tega pravilnika,

— odobril predloženi kodeks del in ostale pravilnike: pravilnik za oceno administrativnih del v železarni Ravne in premijski pravilnik, ki jih je delavski svet svojočasno že sprejel in so sestavni del pravilnika o delitvi osebnih dohodkov;

— ker je na oceno delovnih mest delavcev s stalno oceno več ugovorov in pripomb, je bilo sklenjeno, da mora komisija za osebne dohodke zbrati morebitne pritožbe delavcev zoper ocenitev delovnega mesta in jih po obravnavi posredovati delavskemu svetu v razpravo in potrditev;

4. pravilnik o delitvi dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov skupno z ostalimi prilogami, ki so sestavni del pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, veljajo z dnem, ko jih je sprejel delavski svet podjetja, uporabljajo pa se od 1. oktobra 1965. leta dalje,

5. kolikor so posamezna določila pravilnika o delitvi dohodka in pravilnika o delitvi osebnih dohodkov v nasprotju s sedaj veljavnim statutom železarne Ravne, se v vseh teh primerih uporabljajo in veljajo določila pravilnika o delitvi dohodka in pravilnika o delitvi osebnih dohodkov,

6. sprejete in odobrene so bile predložene spremembe na osnovnih sredstvih, ki so navedene v zapisniku,

7. delavski svet je prav tako odobril, da se lahko odpišejo razlike, ki so nastale pri izvozu ferolegur in razlika, ki je nastala pri fakturiranju in obračunu za naš prevajani material v Borovljah.

-et

Jezikoslovje

Mož, ki ga je prišla iskat žena v gostilno:
»Sedaj sem pa res prepričan, da izvira beseda žena od glagola ženem — gnati.«

Novo — novejše

Tudi v strokovnem izpopolnjevanju notranje rezerve

V zadnjem času, ko je vedno močnejše čutiti posledice novih gospodarskih ukrepov, ki jih je sprožila reforma, so bili tudi v železarni storjeni različni ukrepi za čim uspešnejšo vključitev v splošna prizadevanja celotne naše družbene skupnosti za stabilizacijo gospodarskega sistema. Kljub temu da je bil dosežen določen napredek, to ne sme biti vzrok, da bi z navedeno aktivnostjo prenehali, temveč nam morajo biti začetni uspehi le spodbuda pri nadaljnjem iskanju rezerv, saj lahko mirno trdimo, da jih tudi pri nas ni malo.

Pri vsem tem pa ni važno samo, da notranje rezerve odkrijemo, ampak še mnogo večje, da že »odkrite« rezerve pravilno izkoristimo in z njimi dvigamo tudi naš standard ter izboljšujemo življenjske pogoje. Verjetno bo marsikdo rekel, da je to popolnoma naravno in da sploh nima smisla tega poudarjati, ker je vsak toliko zavesten, da bo tisto, kar je ugotovil, da je boljše, tudi tako delal. Zal pa moramo priznati, da temu ni tako. Kljub temu da ugotovimo, koliko se da prihraniti s štednjo in racionalnejšo uporabo raznih proizvodnih in pomožnih sredstev, tega v praksi dostikrat sploh ne upoštevamo ali pa izvajamo samo polovičarsko.

Če hočemo popraviti stavbo, ki nam jo je potres temeljito razmajal ali nagrizel zob časa, ker smo predolgo odlagali popravilo, je nujno, da začnemo popravljati pri temeljih, ker nam prav nič ne pomaga na razmajane zidove postaviti novo strego.

Ta primer lahko dobesedno prenesemo tudi na izvajanje novih gospodarskih ukrepov in na rezultate, ki nam jih bodo ti ukrepi prinesli. Ti rezultati pa bodo zares popolni in trajni samo takrat, če se jih bomo lotili zares temeljito in dosledno na vsej fronti, predvsem pa v naši osnovi, pri človeku – proizvajalcu in upravljalcu. Da je človek osnovni faktor napredka in razvoja družbe ter njenih ekonomskih in materialnih dobrin, katere s svojim delom ustvarja, o tem ni nobenega dvoma, ker nam to dejstvo potrjujejo tudi nekatera naša podjetja, ki s sodobno tehniko in napravami dosegajo relativno slabe rezultate prav zaradi tega, ker nimajo izpopolnjenih teh osnovnih faktorjev, so se pravi, ker nimajo ustreznega strokovnega kadra.

Če pogledamo naš kvalifikacijski sestav, bomo sicer na prvi pogled verjetno ugotovili, da smo v tem pogledu pri nas lahko zadovoljni in da na tem področju nimamo več kaj posebnega pričakovati. Ko pa pogledamo problem temeljitosti, bomo odkrili popolnoma drugačno sliko, pred katero ne bi smeli zatistiti oči, temveč se z njo temeljito seznaniti.

Najprej si poglejmo naloge, ki jih pred nas postavlja nova gospodarska reforma. Ena glavnih in bistvenih nalog reforme je vsekakor ekonomičnejše poslovanje gospodarskih organizacij ter ostalih institucij našega družbenega sistema.

Sedaj pa se nam takoj postavi vprašanje, kako bomo postavljali cilj tudi najlažje dosegljivo oziroma izpolnili postavljene naloge. Najpomembnejši faktorji, ki vplivajo na ekonomičnejše poslovanje, so predvsem:

- povečanje produktivnosti dela,
- zmanjšanje proizvodnih stroškov,
- povečanje izkoriščanja obstoječih kapacitet,
- zmanjšanje izmečka,
- izboljšanje kvalitete proizvodov,
- povečanje tehnološke in delovne discipline,
- zmanjšanje nesreč pri delu.

Na tem mestu bi se omejili predvsem na tiste faktorje, na katere lahko posredno ali neposredno vpliva strokovna usposobljenost proizvajalcev. Če bi hoteli podrobno razčleniti vpliv posameznih faktorjev, bi bile zato potrebne obširne in dolgotrajne analize, ki pa jih lahko izvede samo za to usposobljena strokovna služba. Naš namen je pa prikazati samo tiste pomanjkljivosti in napake, ki so dovolj izrazite, da jih lahko ugotavljamo sproti, brez posebnih analiz.

Povečanje produktivnosti dela lahko dosežemo predvsem z naslednjimi ukrepi:

- z izpopolnjevanjem tehnoloških postopkov,
- z boljšo organizacijo dela,
- s strokovnim izobraževanjem,
- s čim doslednejšim nagrajevanjem po delu.

Direktno je v tem primeru na strokovno izpopolnjevanje vezan samo eden od faktorjev, ki smo jih navedli, indirektno pa seveda vpliva več ali manj na vse ostale faktorje. Kolikor imamo na delovnem mestu strokovno sposobnega delavca, ki pozna vse probleme proizvodnega procesa, bo ta tudi sam odkrival pomanjkljivosti v tehnološkem postopku in organizaciji dela ter opozarjal na to problematiko nadrejen. Če imamo za takšne pripombe tudi posluš, bomo marsikje lahko dosegli tudi boljšo produktivnost dela.

Prav tako lahko v veliki meri vpliva razgledanost proizvajalcev na zniževanje proizvodnih stroškov in boljše izkoriščanje proizvodnih kapacitet. Ko se bo enkrat sleherni proizvajalec zavedal, da je tudi tisti ognjevzdržni element ali opeka, ki jo po nepotrebnem razbije pri nakladanju ali uporabi, brusna plošča, ki se razbije po malomarnosti, dragocene legure, ki se dostikrat razsipa, različne okvare na strojih, povzročene iz neznanja, malomarnosti ali celo nalašč, da je vse to tudi del njegovega standarda, se bo spremenil tudi odnos proizvajalca do proizvodnih sredstev. Našteti primeri so le nekateri od mnogih, ki se vsak dan dogajajo, in predstavljajo le majhen delček pri formiranju prodajne cene gotovega izdelka. Če pa začnemo te majhne delčke seštevati in zbirati, dobimo na koncu rezultate, ki presenetijo včasih tudi največje optimiste. Iz navedenega sledi, da je treba tudi v tej smeri širiti obzorje ljudem, ki s temi sredstvi upravljajo, če hočemo, da bodo rezultati trajni. Človek mora najprej spoznati vrednost določenega predmeta, da ga potem lahko tudi ceni. Prav tako mora proizvajalec spoznati vrednost stroja oziroma izgub, ki nastanejo, če ta stroj ne obratuje po nepotrebnem ali iz malomarnosti eno uro ali celo več. Če smo te probleme pravilno vcepili v zavest proizvajalca, smo odkrili velike notranje rezerve. Kljub temu da strokovno izobraževanje tudi delno povečuje proizvodne stroške, znašajo stroški le del tistih sredstev, ki smo jih z boljšim delom pridobili. To pa seveda samo pod pogojem, da je bilo strokovno izobraževanje kvalitetno in smotno izvedeno.

Pri ostalih faktorjih, kot so zmanjšanje izmečka in izboljšanje kvalitete proizvodov, pa igra strokovna usposobljenost glavno vlogo. Če analiziramo različne vzroke za nastanek izmečka kakršne koli oblike, lahko ugotovimo, da je skoraj vedno povzročitelj človek, in to od priprave dela skozi vse oddelke do špedicije. Zelo majhen odstotek zavzema tisti izmeček, ki je nastal neodvisno od proizvajalcev, to se pravi zaradi »višje sile«, ki je nastala brez vpliva ali krivde proizvajalca. Mnogokrat slišimo ob nastanku večje količine izmečka, da so tega krivi zastareli stroji in naprave. To je pa samo delno res in ne more veljati kot glavni argument pri zagovoru nastalega izmečka. Dejstvo je, da so zastareli stroji in naprave ovira za sodobno proizvodnjo in visoko produktivnost dela, v nobenem primeru pa ne bi smeli biti alibi za proizvajanje izmečka v večjih količinah. Ravno v tem je pa napaka, da se mnogokrat strokovno premalo usposobljen delavec »skriva« pod krinko slabega stroja, orodja in podobno ter s tem prikriva svojo osebnost. Večkrat lahko ugotovimo, ko delata dva ali več delavcev na istem stroju, da dela eden dobro kvaliteto in minimalni izmeček, drugi pa slabo z velikim odstotkom izmečka. Če je sedaj količina proizvodov približno enaka, je tu gotovo vzrok, da je strokovni nivo drugega prenizek, ne pa njegova nespretnost, kakor dostikrat ugotavljamo. Tej problematiki bi se morali posvetiti predvsem kadri v proizvodnji (predelavci in mojstri), zasledovati vzrok za slabo kvaliteto proizvodnje ter ugotavljati, kakšne strokovne pomanjkljivosti se pojavljajo in na osnovi tega dajati predloge za dopolnjevanje potrebne strokovnosti, teoretične ali praktične. Le na ta način bomo lahko čim-

bolj približali strokovni nivo proizvajalcev potrebam proizvodnje in delovnega mesta, s tem pa tudi dosegli zaželene rezultate in kvantiteto proizvodnje.

Se posebej je treba opozoriti na enega najvažnejših faktorjev, ki vpliva na uspeh in ekonomičnost gospodarskega poslovanja, to je strokovno varstvena vzgoja. Na tem mestu ne bi obravnavali dolžnosti in delo službe HTV, ampak samo vlogo in pomen dobre varstvene vzgoje za gospodarski uspeh.

Okrog 9 % ponešrečenih članov kolektiva in veliko število izgubljenih ur ter posledice nesreč so vsekakor bilanca, ki je ne gre zanemarjati, ampak zasluži vso pozornost. Če analiziramo vzroke teh nesreč, ugotovimo, da je v večini primerov povzročitelj zopet človek, posredno ali neposredno. Le malo je takih nesreč, ki so drugega izvora in zanje ni možno najti krivca. Tudi pomanjkljive varnostne naprave so delo človeka. Posebej pa moramo poudariti, da je visok odstotek nesreč, ki so nastale zaradi nepoznavanja dela oz. delovnega mesta, neuporabljanja zaščitnih sredstev ali malomarnosti. Tudi te pomanjkljivosti je treba odpraviti s strokovno vzgojo, ki istočasno vključuje tudi varnost pri delu. Kakor drugod se je treba tudi na tem področju čimbolj prilagoditi trenutnim potrebam in zahtevam proizvodnje ter delovnih mest in temu primerno tudi prilagoditi postopek izobraževanja.

Iz navedenih, na kratko opisanih primerov lahko potegnemo zaključek o pomenu strokovnega usposabljanja in izobraževanja pri izvajanju novih gospodarskih ukrepov, ker so še prav v tem precejšnje notranje rezerve, ki jih pa lahko aktiviramo samo z načrtnim in intenzivnim delom na tem področju ter s sodelovanjem strokovnjakov in strokovnih služb. Zavedati se moramo, da je izobraževanje uspešno samo takrat, če je tudi smotno in načrtno izvedeno ter ima točno določen cilj in namen. Če imamo točno določen smoter, lahko na osnovi tega tudi kontroliramo rezultate, ki smo jih z izobraževanjem dosegli, kar je prav tako važno za nadaljnji razvoj in izpopolnjevanje tega zahtevnega dela.

Pomembno je tudi, da so investicije za strokovne kadre dolgoročnega značaja in imajo tudi trajnejši pomen. Zato se tudi vedno bolj preusmerjajo na vseh področjih strokovnega izpopolnjevanja na priučevanje za delovna mesta ali ozko specializacijo, kar pogojuje tudi vedno večja delitev dela.

Posebno pozornost na tem področju bo treba posvetiti v bodoče obratom, kjer začnejo obratovati nove kapacitete. Na ta delovna mesta postavljamo dostikrat ljudi, ki so kljub daljši praksi v teh obratih premalo strokovno usposobljeni za delo na teh napravah, zato tudi dalj časa ne dosežejo pričakovanih rezultatov. Zato je neobhodno potrebno prav v teh oddelkih pristopiti k intenzivnejšemu strokovno izobraževalnemu delu. Dosedanja praksa nam tudi kaže, da je večje zanimanje za strokovno izpopolnjevanje v obratih, kjer je že doslej boljši kvalifikacijski sestav in to od vodstva kakor tudi od sodelavcev. To se pokaže glede na število interesentov ter pri obisku na raznih strokovnih tečajih in seminarjih.

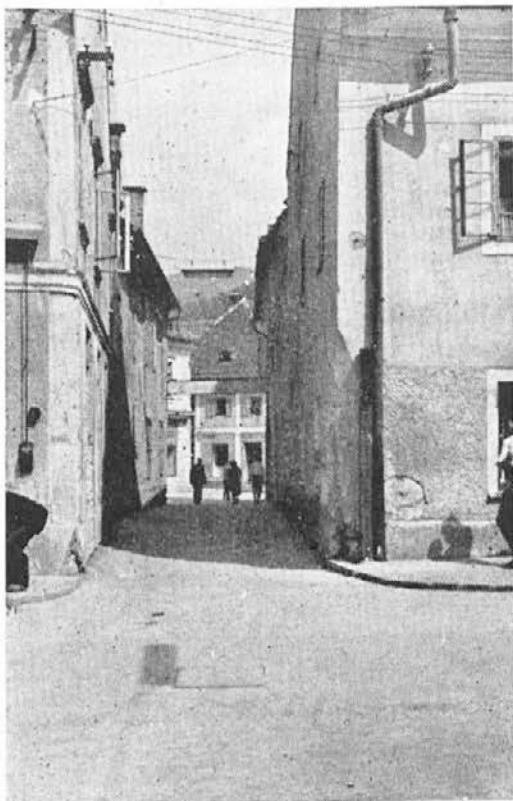
O tem bi morali temeljito razmišljati razen strokovnih vodstev tudi samoupravni organi delovnih enot, ker so v teh organih vključeni predvsem neposredni proizvajalci, ki najbolje poznajo problematiko delovnega mesta in pomanjkljivosti, ki se tam pojavljajo, istočasno pa rešujejo tudi probleme, saj je po predhodnih ugotovitvah strokovno izpopolnjevanje neposredno povezano s proizvodnjo. Pri tem je zelo važno dejstvo, da so za uspešno delo pri strokovnem izobraževanju potrebni skupni napor vodstva in celotnega kolektiva.

Nova gospodarska reforma nam mora biti le smernica za še intenzivnejše strokovno izobraževalno delo, ker bomo le na ta način dosegli tudi večjo produktivnost. Prav v tem so skrite notranje rezerve, ki jih je treba ne samo iskati, ampak tudi uveljavljati v vsakdanjem življenju.

Franc Vreš

Domača

Sodelavka je pri vratarju pokazala prepustnico, na kateri je pisalo: »Grem v Slovenj Gradec, imam zadelano.«

Najbolj prometna (in nevarna) ravenska ulica

Ali je tako prav?

Tovariš urednik,

25. avgusta letos je delavski svet podjetja razpravljalo o predloženem akcijskem programu za uresničitev ciljev gospodarske reforme v naši železarni in ga (kot je naš »Informativni fužinar« itak že poročal v svoji 10. številki) z nekaterimi dopolnitvami tudi sprejel.

Razprava, še posebno po diskusiji posameznih članov DSP iz skoraj vseh del, enot na tem zasedanju, je bila tokrat še posebno konkretna, ostra in zanimiva. Razprava ob obravnavi akcijskega programa je pokazala, da so na predhodnih sestankih govorili o odkrivanju notranjih rezerv v vseh naših obratih.

Akcijski program v svojih točkah zares kompleksno zajema vse naše rezerve in vključuje v reformo vse delovne enote, pri čemer ne izpusti niti enega člana kolektiva. Tako predvideva celo zmanjšanje povračila stroškov prevoza delavcem, ki se morajo na delo v železarno voziti z avtobusi in vlaki iz sosednjih krajev; predvideva se znižanje dodatka za nadurno delo itd., itd., skratka: v reformi so vključene vse delovne enote matičnega podjetja, pri čemer ni izpuščen, kot rečeno, niti en član kolektiva.

Zato se ne čudim samo jaz, ampak večina našega 3000-članskega kolektiva, zakaj smo pri tem popolnoma pozabili na naš stranski obrat — dom železarjev, za katerega smo že ob sprejemanju bilance za preteklo leto sprejeli sklep, da se naj med letošnjim letom popolnoma osamosvoji.

Kot je bilo na podlagi analiz ugotovljeno, bi lahko letos vse naše notranje rezerve v železarni prinesle ca. 470 milijonov dinarjev. Če pa nam ne bi bilo treba več kriti dela poslovnih stroškov doma železarjev, bi se ta prihranek povečal za nadaljnjih 40 milijonov dinarjev letno. Zato se lahko upravičeno tembolj čudimo, zakaj ne bi tudi dom železarjev vključili v tok reforme, da bi se čimprej »spravil« na svoj samostojni gospodarski račun in se tako pripravil prej na to; na kar bo moral itak enkrat priti.

Če je bila odločitev za reformo sprejeta kot odločilna bilka našega gospodarstva, se morata v reformo vključiti sleherni podjetje in sleherni delavec; samo tako bo cilj reforme tudi dosežen.

Zakaj vse to pišem? Na omenjenem zasedanju DS sem namreč v svoji diskusiji med drugim omenil tudi ta problem in predlagal, da

bi se naj tudi dom železarjev vnesel v akcijski program, se s tem vključil v tok reforme in pričel gospodariti na pravi gospodarski podlagi, tako da bi le s svojim delom, brez dotacij železarne, ki znašajo letno 40 milijonov dinarjev, gospodaril vsaj tako, verjetno pa zaradi samostojnosti bolje, kot sedaj.

Ker je bila moja diskusija dobronamerna in kot takšna od DSP tudi sprejeta, ni bilo od navzočih predstavnikov doma železarjev na predlog nobenega ugovaranja. Zato sem sedaj tem bolj začuden, da odgovorna oseba iz doma železarjev izjavlja, da sem »hotel postati s svojo diskusijo zanimiv in da sem se zato spraval nad dom železarjev«.

Naj bo dovolj. Rečem samo še to, da je prvi korak v reformi mogoče res prinesel preveč naglice in nervoze, kar je vse človeško in logično. Sedaj pa nas čaka delo, ukrepi. In če smo se odločili za to reformo za vsako ceno, zavedajoč se tudi žrtev v obliki srednjih ali celo večjih podjetij, ki ne bodo prenesla zakona vrednosti in bodo »skrahirala«, potem je tembolj utemeljena zahteva oziroma nujnost, da se v reformo vključi tudi dom železarjev.

Ivo Kohlenbrand

Samo 20 — kaj pa ostali in mi vsi

Ko sem 27. IX. 1965 nekaj po 10. uri zvečer prišel domov z zasedanja komisije za sprejem in odpovedovanje delovnih razmerij, legel k počitku in zatisnil oči z namenom, da bi čimprej zaspal, so se mi še vedno kot na filmskem traku drug za drugim prikazovali prizori ob izjavah, ki so jih dajali naši občani in občani bližnjih občin pred sprejemno komisijo, ko so prosili za delo. Nisem mogel zaspati. Bil sem nemiren. Odločil sem se, da bom takoj, ko bom prišel drugi dan na delo, vprašal člane komisije, če se je tudi njim enako godilo.

Vendar sem nato svojo odločitev spremenil in sklenil, da s tem seznanim vse bralce našega Informativnega Fužinarja, s tem pa vse člane delovne skupnosti.

Več kot 100 jih je čakalo in prosilo za delo. 80 odstotkov takih, ki so se pred nekaj dnevi vrnili iz JLA. Po programu je komisija lahko sprejela samo 20 novih delavcev kot nadomestilo za delavce, ki so bili v septembru vpoklicani na odsluženo kadrovskega roka v JLA. V JLA je bilo vpoklicanih 85, a vrnilo se jih je 48. Kaj z ostalimi? Vsi želijo delati, vendar sprejemamo samo 20 novih, več jih ne potrebujemo.

Ko sem čakajočim prosilcem za delo sporočil sklep komisije, so tisti občani, ki niso bili sprejeti na delo, iz območja dravogradske, slovenjegraške in ravenske občine začeli postavljati vprašanja in dajati izjave: »Dajte nam delo, nič drugega ne želimo kot delo!« »Želimo pošteno delati!« »Odpustite lenuhe in dajte meni delo!« »Znebite se pijancev!« »Ali naj grem krast, da bom lahko živel?« »Odpustite kmete in nam delo!« Vse to in več sem slišal.

Pa se spomnim, da naša disciplinska komisija zaseda vsak teden, da imamo v naši skupnosti tudi postopače, ki jim ni do dela in ne dosegajo zaželenega učinka dela, da nekateri delavci skoraj redno vsak dan prihajajo na delo vinjeni ali se med delovnim časom opišejo, da jih moramo s pomočjo varnostnih organov odstranjevati z delovnih mest itd. itd.

Sklepam, da naši občani in občani sosednjih občin poznajo razmere v našem podjetju, zato nas tudi opozarjajo. Ne smemo jim zameriti, saj nas opozarjajo samo na napake in slabosti, ki jih sami ne znamo odpraviti ali pa smo se tako vživel z njimi, da jih ne opažamo, še manj pa odpravljamo.

Samo en primer: tov. K. A., zaposlen v našem podjetju, se huduje nad nadrejenim, ko ga je opozoril, da ne sme med delovnim časom nakladati apna za našega delavca, ki je apno kupil preko KZ v našem podjetju. To ni osamljen primer.

Ob vsem tem lahko človek postane nemiren, ne samo zaradi slabih živcev, kot bodo to nekateri mislili. Preberite ta prispevek. Poglobite se v njegovo vsebino, predvsem pa v vsebino izjav čakajočih občanov, ki so prosili za delo in res samo za delo, s katerim bi si želeli zagotoviti sredstva za vsakodnevno življenje. Ob razmišljanju boste po vsej verjetnosti zaradi čuta odgovornosti tudi vi odkrili vrsto slabosti v naši delovni skupnosti in se mogoče odločili, da z njimi seznanite svoje sodelavce zaradi enotne akcije za odpravo le-teh, ali pa se boste odločili, da jih sami odpravite.

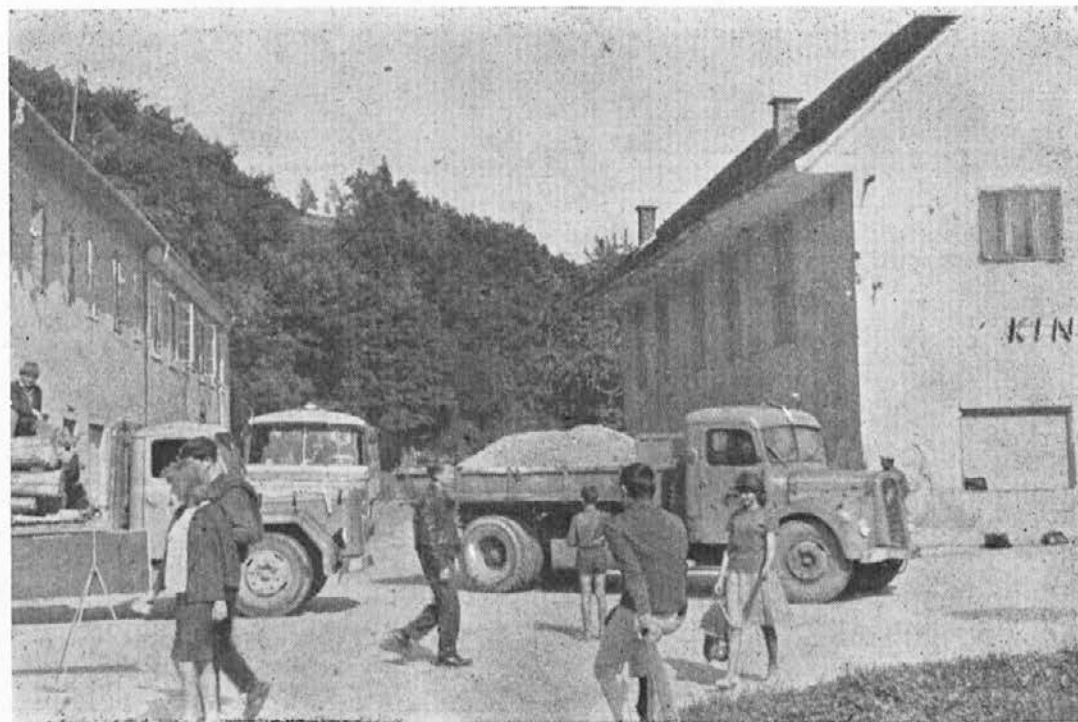
Franc Golob

Podobnost

- Komu pa je podoben mali?
- Materi! Vsak mesec mu je treba kupiti nekaj: enkrat novo jopico, drugič nov plašček... z eno besedo: izrezana mati!

Leksikon

- Očka, kaj je leksikon?
- To je takšna knjiga, v kateri je vse, samo ne tisto, kar človek takrat potrebuje.

Rdeča luč in — gneča

Foto: J. Sater

Več varstvene vzgoje — manj nezgod

Naraščanje pogostosti delovnih nezgod in obolenj v zvezi z delom je povzročalo številne bolezenske izostanke in večalo odstotek za delo manj zmožnih oseb. Naraščali so stroški zdravljenja in drugi stroški socialnega zavarovanja, delovna organizacija in celotna skupnost pa je utrpela veliko moralno in materialno škodo. Zakonodajalci so bili prisiljeni iskati nova in popolnejša zakonska določila, da se zmanjša škoda in zavarujejo ljudje pred nevarnostmi za njihovo življenje in zdravje. Že zakon o delovnih razmerjih iz leta 1957 je v svojem besedilu popolneje obravnaval problematiko varstva pri delu. Določila tega zakona so nedvomno dala velik prispevek k razvijanju v smeri tehničnega in zdravstvenega varstva in odprla nove možnosti širše obdelave in izpolnjevanja obsega varstva, dolžnosti in pravic delovnih skupnosti ter zaposlenih delavcev, varstvene opreme itd.

V novejšem času pa je bil storjen še korak naprej. Zahteve so narekivale še nadaljnjo razširitev in kompletnejšo obdelavo varstva pri delu, ki se je v polni meri odrazila ob izidu temeljnega zakona o varstvu pri delu, ki je izšel v Uradnem listu SFRJ, št. 15-314/65, dne 5. aprila 1965. Ta zakon poleg splošnih določb precizneje obravnava osnovne ukrepe in normative za varstvo pri delu, obveznosti organizacij pri izvajanju varnostnih ukrepov pri delu. Razširil je tudi pravice in dolžnosti oseb pri delu glede varstva. Delavec je po tem zakonu tudi dolžan skrbeti za izpopolnjevanje varstva pri delu, kar je povsem v skladu z načeli samoupravljanja. Večji del odgovornosti je za izvajanje varstva pri delu prenesen na delovne organizacije, na strokovne zavode, projektante in izdelovalce osebne varstvene opreme.

Nekoliko spremenjena pa je vloga nadzornih organov, njihova organizacija in pooblastila, postavljene so ostreje kazenske določbe za organizacijo in posameznike.

Težišče varstva človeka na delovnem mestu ostane še v bodoče na tehničnih ukrepih, vendar je pojem varstva precej širši in dopolnjuje tehnične ukrepe z zdravstvenimi, socialnimi ukrepi, ukrepi iz medicine dela in z drugimi ukrepi, s katerimi se preprečuje nastanek nezgod na delovnih mestih. Temeljni zakon prinaša tudi nekaj novosti, ki jih do danes nismo poznali. Z organiziranjem in pospeševanjem produkcijskega in tehnološkega procesa je potrebno vzporedno pospeševati tudi varstvo pri delu. V določbah 8. člena zakona je izraženo načelo tako imenovanih predhodnih varstvenih ukrepov in preverjanja ter strokovne ocene, kar je rezultat dosedanjih izkušenj in znanstveno raziskovalnih dognanj

tako v svetu kakor tudi pri nas. Za naknadno urejevanje zaščitnih naprav, kot se je najčesče delalo do sedaj, so bili negativni tudi ekonomski pokazatelji, zaščitna oprema pa je bila največkrat neučinkovita. Novost v zakonodaji je tudi za perspektivo važna določba, ki nalaaga organizacijam, da v svojih načrtih in programih za delo in razvoj izdelajo program varstvenih ukrepov in določijo potrebna sredstva za sistematično in načrtno realizacijo predvidenih ukrepov.

Temeljni zakon o varstvu pri delu posveča veliko pozornost vprašanju poučevanja in vzgajanja iz varstvene snovi ter pravi, da je varstvo pri delu sestavni in neločljivi del dobre organizacije. Podatki o vzrokih nezgod pri nas še vedno potiskajo v ospredje osebni faktor kot glavni vzrok za nezgode, zato nalaga zakon veliko odgovornost pri prevzgoji človeka, ki predstavlja za našo družbo največjo vrednost. Kot nova odgovornost velja tudi skrb, da se ljudje pri delu poučujejo o varstvu in da je treba to njihovo znanje občasno tudi preverjati. Vsakdo, preden je razporejen na delovno mesto, mora biti seznanjen z delovnimi pogoji in nevarnostmi pri delu ter z varnostnimi ukrepi in sredstvi, kar je dolžnost odgovorne osebe in pravica delavca, da se s tem popolnoma seznani. Odgovornost vodilnih oseb v organizaciji je za izvajanje varstva tako tudi povsem jasno določena. Od oseb na vodilnih delovnih mestih zakon zahteva, da morajo med zaposlitvijo nenehno izpopolnjevati in dopolnjevati svoje znanje iz stvarine varstva pri delu. Organizacija pa je s pomočjo odgovorne službe dolžna to stvarino varstva na primeren način tudi preizkušati in preverjati. Osebe, ki teh pogojev ne bodo izpolnjevale, ne bodo smele opravljati dela na odgovornem delovnem mestu.

Varstvena vzgoja in izobraževanje je torej odločilnega pomena za odstranjevanje delovnih nezgod, zato ji temeljni zakon o varstvu pri delu posveča še posebej veliko pozornosti, v našem podjetju pa smo se je že resno lotili.

Franc Čegovnik

SLOVARČEK TUJK

alergičen — občutljivost, vzbujajoč občutljivost
aktivirati — v službo sprejeti, v delo spraviti
alibi — nekje drugje, drugod, na drugem kraju
alimenti — stroški za vzdrževanje, vzdrževalnina
ekscetričen — zunaj središča, izven središčen, izreden

ekspert — izvedenec, strokovnjak
faza — mena, premena, sprememba
intervencija — posredovanje, vmešavanje, poseganje
kontakt — stik, dotik
kriterij — merilo
logičen — v skladu z zakoni logike, umen, pameten
lukus — razkošje, gizda, potrata
membrana — kožica, mrenica, opna
mentaliteta — miselnost, način mišljenja
metoda — način, načrtno ravnanje
nivo — površina, gladina, raven
parabola — krivulja
percipiranje — dojemanje
permanenten — stalen, trajen, nenehen
potenciran — vzmožen, izrazit, poudarjen
pieteten — spoštljiv, obziren
rebalans — sprememba, poprava, uravnoteženje proračuna
recipirati — sprejeti
reducirati — zmanjšati, znižati, skrbiti, omejiti
refren — pripev, ponavljanje
situacija — položaj, stanje, razmere
statistika — prikaz množičnih pojavov
stilist — kdor piše v priznani dobrem slogu
tolerirati — trpeti, dopustiti, prenašati

Konti peč je začela obratovati

Pred mesecem dni smo dali v poizkusno obratovanje konti peč, ki bo služila v glavnem za normalizacijo in mehko žarjenje. Mesec dni obratovanja nam je dal že kar dobre rezultate za nekatera jekla. Peč je dolga 45 metrov, premer peči pa je 1,6 metra in ima 10 con. Prva, druga in tretja cona so normalizacijske cone, naslednji dve sta hladilni coni, ostalih pet pa je žarilnih. Hod peči je možno regulirati od 2 do 13 ur. V kratkem se predvideva zamenjava hladilnih con z navadnimi žarilnimi, kar bo omogočilo širši program žarenja.

Regulacija peči je avtomatska, in sicer od firme Honeywell Brown Electronic. Zaželeno temperaturo naravnomo na Honeywellu, ki daje komando na električni servo motor in le-ta zapira in odpira lopute za plin. Za odpiranje in zapiranje zračne lopute daje komando plin prek membrane. Peč kurimo z generatorskim plinom. Maksimalno temperaturo dosežemo 950°C, kapaciteta peči pa je 1 do 2 tona na uro, kar je seveda odvisno od kvalitete in debeline vložka. Žarimo lahko valjano robo od Ø 10 do Ø 120. Poudarek je na žarjenju jekla za kroglične ležaje 100 Cr 6. Še nekaj časa bo trajalo poizkusno obratovanje, dokler se ne bo izdelala tehnologija do podrobnosti in temu odgovarjajoči programi za konti peč za vse vrste jekel. S tem bo rešen za nekaj časa problem žarenja v železarni Ravne.

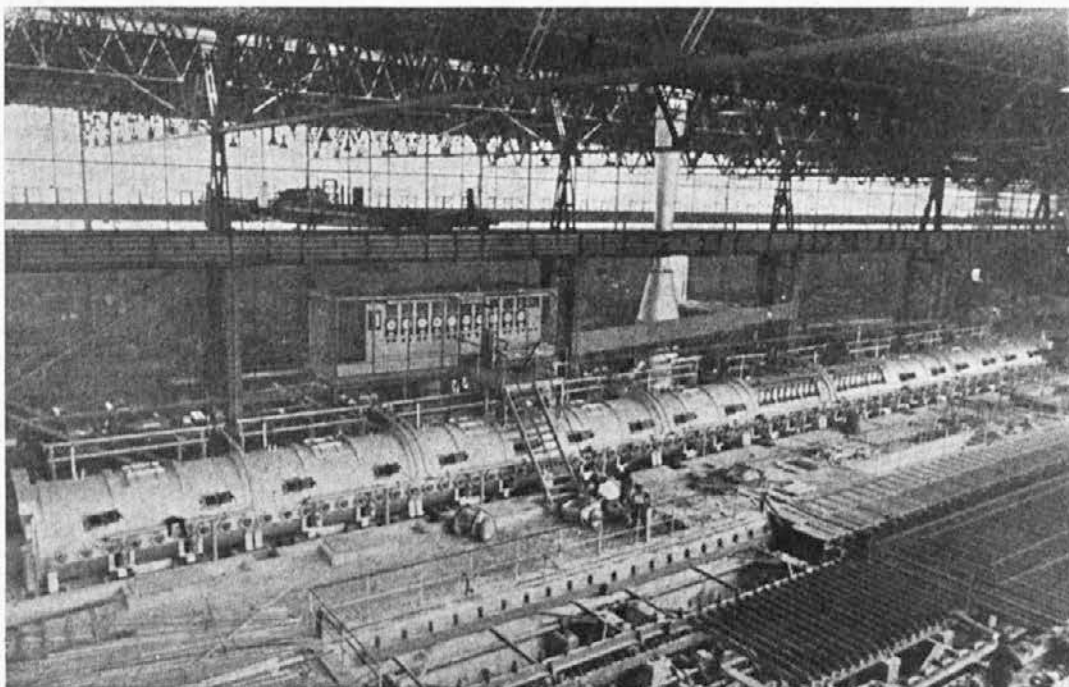
Inž. Janko Gnamuš

Med prijatelji

— Moje žene je sama dobrota.
 — Kaj šele moja! Kdaj pa kdaj me celo sezuje.
 — Ko se vrneš domov?
 — Ne, kadar vidi, da hočem zdoma.

Pred poroko

— Veš, Anka, lep ravno nisem, plača pa tudi ni bogve kaj...
 — Nič zato, saj si ves dan v službi!

Konti peč — velika pridobitev nove valjarne

ČIGAV JE PARK

»Indijanci ...

V ravenskem parku je vsako leto manj dreves. Nekaj se jih posuši, nekaj jih polomijo neurja, nekaj jih uničijo smrkavci. Polomljene veje, pomendrano grmovje, razpadle klopi, zasvinjan bazen, smeti po tleh, kup bližnjic po travi in meter visoke koprive — to je podoba našega parka, ki se nekoliko spreminja le ob pomembnejših prireditvah. Indijanci, tarzani in drvarji gospodarijo v njem.

Kdor bi se pripeljal na Ravne, si ogledal samo park in se spet odpeljal, bi rekel: »Ravenčani nimajo smisla za lepoto in kulturo.«

Če pa bi (nasprotno) kdo videl samo Čečovje, parka pa ne, bi bil navdušen: »Povsod same rože — na oknih in balkonih, na gredicah pred bloki, povsod okrasno grmičevje in drevje. To je naselje vrtnarjev ne fužinarjev.«

Poskušajmo mi, ki smo tu doma, pa vidimo svinjarijo na eni ploščadi in lepoto na drugi, razvozlati to uganko.

Smisel za red imamo, rože, zelenje in drevje ljubimo, posluha za lepoto nam ne manjka. En hišni svet tekmuje z drugim, kateri bo bolj domiselno uredil okolico bloka in zato hvala tujcev ni pretirana. Toda vse to je »naše«, spada nekako k stanovanju, park pa — čigav je pravzaprav? Hišnega sveta nima, »naš« ni in tako isti ljudje, ki tako ljubosumno varujejo čečovski gredice, neusmiljeno gazijo in vozijo po njem, otroci pa, ki »doma« ne smejo biti kavboji, podivjajo v parku in nikogar ni, ki bi jih za ušesa.

Vendar je s tem protislovje le delno pojasnjeno, saj če park ni naš, bi ga morali tembolj čuvati kot tujo last.

Ravenčani dosti hodijo po svetu. Precej jih je, ki so videli Hyde Park, Versailles, Prater, vsak drugi pa vsaj ljubljanski Tivoli. Ne da bi se po neumnem bahali, lahko rečemo: nikjer nimajo toliko različnih in tako redkih vrst drevja na tako majhni

površini kot pri nas. Nikjer pa tudi ne ravnaajo tako vandalsko z njimi.

Ponosni smo na to, da smo delavci različnih kvalifikacijskih stopenj. Prav, bodimo ponosni. Toda rod ali dva nazaj smo večinoma s kmetov in bi torej lahko vedeli vsaj to, da potrebuje drevje za svojo rast 20, 30, 40 let, le podremo ga lahko v nekaj minutah.

Takšen, kakršen je, nam je naš park v sramoto. Iz leta v leto ga je manj (ali je že kdo namesto podrtih dreves zasadil nova?), mi pa smo zelo podobni tistemu »usmiljenemu« človeku, ki je svojemu psu sekal rep po koščkih, da bi ubogo žival — manj bolelo.

Če smo za akcijo, imamo dve možnosti. Prva je, da ga uredimo. Za to niso potrebni milijoni, le dobra volja, doslednost pa honorar upokojencem, da ga bodo vzdrže-

vali, morda tu in tam še miličniška inšpekcija, tarzanom in dirkačem za strah.

Ob proslavi 20-letnice gimnazije smo videli, kaj se da z dobro organizacijo narediti v dveh dneh. Gimnazijci so park s pomočjo komunale počistili in uredili, da ga je bilo veselje pogledati. Žal pa so take obletnice silno redke in ni dolžnost gimnazije, da bi sama skrbela za park, ki ga uporabljamo vsi.

To je torej prva možnost. Druga je ta, da ga podremo.

Ce ga že uničujemo po koščkih, bodimo vsaj dosledni, pa ga uničimo vsega naenkrat. »Prednosti« so očitne:

- lepše se bo videla Uršlja gora;
- vsi onemogli, ki niti v nedeljo ne morejo peš na tekme, bodo imeli idealen parkirni prostor, medtem ko je zdaj nekatere (redke izjeme) še sram zaveziti v grmovje;
- klicali in mahali bomo kar s Čečovja na grad.

Toda obešenjaški humor na stran in ostane resno vprašanje: kdaj se bomo zganili?

... tarzani ...

... in drvarji gospodarijo v parku.«

NAŠI OBRAZI

Mali mož v temnem prizidku kalilnice (v pripravi suhe cementacije) je ves črn v obraz od prahu, urno kot podlasica šviga v halo po kose pnevmatskega orodja, jih nosi v svoj brlog, postavlja v visoke »lonce« — pločevinaste cevi najrazličnejših premerov — jih zasipava z zdrobljenim ogljem, ki ga s palico trdo zbije med kose, nato pa začne »zidati« novo »nadstropje« in tako nadaljuje, dokler ni lonec poln. Po dva in dva lonca žerjav odnese k peči, v kateri ostanejo določene število ur, odvisno od kvalitete materiala, da se kosi naogljijo.

V mračni lopi gori luč, zidovi so počrneli, na njih visijo mreže za sejanje oglja, ki ga je poln ves prostor — v papirnatih vrečah, v velikem zaboju, v dveh kupih ob steni. Na zidu se smejejo z ogljem in kredo narisani moški in ženski obrazi in gola deklica v naravni velikosti ter delajo družbo samotnemu delavcu.

— Vajenci so jih »namalali«, se smeje Mihec, ki niti za trenutek ne preneha z delom.

Življenjska zgodba **Mihe Kamnika** bi bila vredna Prežihovega peresa.

Njegova mati je že z osmimi leti odšla služiti. Vse življenje se je kot dekla selila od kmeta do kmeta, 1911. leta je na Selah rodila Mihca, komaj 54 let stara pa je umrla.

Mihec je obiskoval osnovno šolo na Selah in v Zarazborju ter bil za pastirja na kmetih, nato se je izučil za kovača. Ker pa je bilo v stari Jugoslaviji za delo hudo, je šel za voznika in hlapca k podgorskemu župniku, kjer je ostal šest let. Potem je menjal gospodarje in se končno januarja 1942 zaposlil v železarni Ravne.

Najprej je opravljal pomožna dela v stari mizarni, kjer je pomagal izdelovati zaboje za vojaške pošiljke. Leta 1945 so ga premestili k osem in podkvam, ko pa so leta 1951 nehali izdelovati podkve, ga je obratovodja kalilnice Arnold nagovoril, da je prišel v njegov obrat.

Najprej je delal pri komornih pečeh, nato pa se je preselil k cementaciji, kjer je ostal vse do danes.

Opravlja tudi zna vsa dela v kalilnici in po potrebi tudi prime za vse, največkrat pri pečeh. Sodelavci ga imajo radi, vesten je in discipliniran.

Pred leti je veliko delal udarniško — 30 ur za gimnazijo, kdo ve koliko za ambulantno in glasbeni dom. Zdaj v prostem času pomaga graditi zasebnikom, streže zidarjem, meša malto itd.

34 let delovne dobe že ima in če bi mu zdravje dopuščalo, bi jih rad nabral 40. Toda križ ga muči in revme se je nalezil že kot pastir in voznik. Toda vse to ga ne spravlja v slabo voljo.

Za vse se zanima — časopise bere, radio posluša (odkar je kot jubilar dobil transistor, ima kar dva) in je zadovoljen s svojo usodo, z delom in predpostavljanimi, oni pa z njim.

In zares imajo tudi biti za kaj, kajti takšni delavci, kot je Mihec, so v ponos obratu.

n. r.

GIMNAZIJA JE PRAZNOVALA

V nedeljo, 26. septembra, je praznovala ravska gimnazija 20-letnico ustanovitve. Na proslavo, ki so se je udeležili častni gostje iz Ljubljane in Maribora ter iz domačih občin, je prišlo okoli 300 ljudi.

Nastopili so: naša godba na pihala, gimnazijski pevski zbor in recitatorji ter Koroški akademski oktet iz Ljubljane.

Za to priložnost je gimnazija pripravila razstavo fotografij in tiskov o rasti in delu ustanove ter izdala nad 300 strani obsegač zbornik člankov in razprav z naslovom »Med Peco in Pohorjem.«

O knjigi bomo poročali v novembrskem Koroškem fužinarju.

PREHODNE NAPAKE

TOVARIŠTVO

Sodelavec A je ob petnajstem izgubil vrečko z mesečno plačo, sodelavec B jo je našel. Ko je B A-ja legitimiral, mu je vrečko izročil, A pa mu je ves vesel ponudil 6000 dinarjev kot nagrado.

— Po zakonu je nagrada 10 odstotkov vrednosti najdene stvari, je rekel B in dodal: — Še 3000!

A je plačal in si najbrž mislil svoje. Mi tudi.

NA NARAVSKIH LEDINAH IŠČEJO REZERVE

V koči na Naravskih ledinah je fletno: menda so odkrili notranje rezerve v tem, da ne preoblačijo ležišč za vsakim gostom, ampak bolj občasno. Lahko tudi, da so ljubitelji »malih živali« in vsaj njim po naporih nočnih šitih privoščijo mir, če ga že planinci nimajo.

IHTA PA TAKA

Pri betoniranju v novi valjarni in srednji mehanski obdelovalnici so menda betonirji tako zagreti, da na vso moč betonirajo; ko pa se izkaže, da so ga v hudi vnemi pokidali, spet vneto razkopavajo in razbijajo.

Nauk je menda tak, da tudi ob novih gestih ne gre pozabljati stare modrosti, da naglica ni prida.

Ko je postal dedek

— Kako ti je bilo pri srcu, ko si prvič postal dedek?

— Nič posebnega. Motilo me je le to, da sem poročen z žensko, ki je že stara mama.

Kmalu bo Peca spet bela

Foto: R. Gradišnik

Jesenska sezona se je začela

Naš zvezni ligaš brez Petrovića

V JLA je odšel Petrović, ki je s svojo požrtvovalnostjo večkrat požel aplavz na odbojkarškem igrišču. Našemu zveznemu ligašu, ki je medtem že startal v jesenskem delu prvenstva, se bo to najbrž precej poznalo. Vsa sreča, da reprezentant Urnavt še ne bo šel v JLA, saj bi se drugače naši odbojkarji prav gotovo ne mogli obdržati v zvezni ligi. Tako pa še vedno upajo, da bodo zmogli to sicer zelo težko nalogo. Stara Pazova, Partizan Klek in Crvena zvezda bodo jeseni gostje na Ravnah, pa tudi na tujem, vsaj v Mariboru in Ljubljani niso naši brez realnih izgledov. Štirim točkam iz spomladanskega dela bodo morali pridjati še šest, če bodo hoteli ostati v družbi najboljših. Odbojkarji računajo, da bodo v jesenskem delu trikrat zmagali, mi pa si samo želimo, da bi se ta njihov račun pokazal pravilen.

Priprave ekipe so potekale po naprej določenem razporedu pretežno v veliki telovadnici DTK, kjer bodo odigrane tudi vse prvenstvene tekme. Na razpolago imajo 10 igralcev za prvo ekipo. Kljub odhodu Petrovića se številčno stanje ni spremenilo, saj bo za barve Fužinarja zopet nastopal Hojnik, ki je do sedaj igral za Ljubljano.

Ali so bile priprave dobre ali ne, bodo pokazale prve tekme. Če sodimo po zadnjem nastopu naših v Vuzenici, kjer so na nevtralnih tleh premagali Branik-Hoče s 3:2, potem lahko jesenski del prvenstva kljub vsemu pričakamo z optimizmom. Seveda z zmernim optimizmom, saj naši večasih v najbolj kritičnih trenutkih povsem odpovedo in takrat seveda niso v stanju zmagati niti proti slabšemu nasprotniku.

Zelimo, da bi nas odbojkarji razveseljevali. Zelimo, da bi še v bodoče nastopali v najvišjem tekmovalnem razredu, polagamo pa jim tudi na srce, da se morajo vsi čelo tekmo boriti, če hočejo uspeti; želimo povedati, da večasih požrtvovalnost in srčnost lahko nadomestita tudi razliko v kvaliteti.

Ali za namiznoteniške igralce še sedaj ni prostora?

Najbolj so bili brez dvoma veseli novega doma telesne kulture namiznoteniški igralci. Ne zato, da bi dobili tam svoje prostore, pač pa zato, ker so mislili, da bodo z dograditvijo DTK dobili telovadnico TVD Partizan, kjer bodo lahko vsak dan igrali. Polni načrtov so bili namiznoteniški funkcionarji, želeli so zopet krepko poprijeti za delo, organizirati namiznoteniško šolo, omogočiti pionirjem in pionirkam, da bi v čimvečjem številu igrali, skratka, hoteli so znova začeti tam, kjer so nehali, ko so jim podrli barako in jim onemogočili nadaljnje delo.

DTK že dolgo kraljuje v prelepem okolju, a namiznoteniški igralci še danes nimajo svojih prostorov. Veliko vadbenih prostorov smo pridobili na Ravnah, a izgleda, da jih je še vedno premalo. Tako svete in za »mojkršenduš« dane obljube, da bo telovadnica samo za namiznoteniške igralce, pa so še vedno samo obljube.

Ali odgovorni ljudje res pozabljajo na uspehe, ki so jih že dosegli namiznoteniški igralci Fužinarja in ali ti ljudje nimajo posluha za šport, ki ima svojo tradicijo in mogoče od vseh športov na Ravnah najboljše perspektive?

Šahisti slabši kot lansko leto

Ravenske šahiste sta zapustila Serafini in Indovski, pa tudi Ristič je že nastopil za Dravograd, kljub temu da sploh ni zahteval izpisnice. To in pa še dejstvo, da premalo trenirajo, vsekakor ni v prid še do nedavnega vzornemu in kvalitetnemu kolektivu. Bolj ohrabrujoča vest za naš šah pa je vsekakor ta, da so k ŠK Fužinar pristopili šahisti Prevalj, ki imajo v svojih vrstah predvsem dobre ženske in mladince. Mogoče bi bilo tudi prav, da bi si šahovski klub bolj prizadeval dobiti stik s šolami, da bi organiziral šolska prvenstva in najbolj nadarjene mladince pritegnil v klub. Potem verjetno ne bi bilo več težko se-

staviti ekipo z dobrimi člani, članicami in mladinci. Pa tista »iz množičnosti se poraja kvaliteta«, najbrž tudi pri šahu drži.

Največjo skrb pionirjem in mladincem

Na prošnjo igralcev je predsedstvo nogometnega kluba prevzel zopet Filip Rožanc, tajniške posle pa Anton Vehovar. V novem odboru je še Rado Pšeničnik, pritegniti pa so hoteli še dr. Gereša, ki pa je zaradi prezaposlenosti to ponudbo odklonil. Novo je tudi to, da bo mladinsko moštvo treniral profesor Kotnik. To bo vsekakor prijetna osvežitev v klubu, ki ne bo vplivala samo na mladince, ampak tudi na igralce I. moštva, predvsem na njihovo disciplino. Poleg tega pa pomeni pritegnitev strokovnjaka na telesno vzgojnem področju direktno v klub tudi določeno prednost pri strokovni vzgoji, kar moramo pozdraviti! Tudi pri pionirjih so poleg Vavčeta določili še pomožnega trenerja Korbarja in ta dva bosta skupaj s še dvema referentoma delala samo s pionirji. Pri klubu namreč pravijo, da bodo največjo skrb posvečali prav najmlajšim, ker se zavedajo, da je bilo to delo zadnje čase zanemarjeno, in ker vedo, da je prav v dobrem naraščaju potrebno iskati bodoče igralce I. moštva. Clansko ekipo, ki igra v vzhodni coni NLS, trenira Tomo Tasič. Moštvo se med enajstimi ekipami trenutno nahaja na 3. mestu.

V klubu so tudi povedali, da imajo določene težave z izplačili trenerjem, saj pri UO ŠD Fužinar že tri mesece niso izplačali honorarjev, ker je tajnik bolan.

Pri rokometu hudo škriplje

Naši rokometasi v poletnih mesecih sploh niso trenirali in so tako nepripravljeni pričakali prvenstveno sezono. Se bolj žalostno je, da so odigrali že tri prvenstvene tekme in da tudi med prvo in drugo tekmo niso imeli nobenih treningov! Pravijo, da je vprašanje nastopanja še vedno dvomljivo, saj igralci nečejo trenirati.

Same žalostne novice: pionirjev in mladincev sploh nimajo! Tudi trenerjev, ki bi se posvetili naraščaju, nimajo! Prav zato stojijo pred odločitvijo: ali razpustiti I. moštvo in od tod črpati trenerski kader ter začeti z delom pri pionirjih in mladincih ali pa igrati še naprej s I. moštvom, brez pravega treninga in pustiti v nemar vzgojo naraščaja. Svetujemo jim, da se odločijo za prvo, če niso seveda v stanju, da se z igralci prvega moštva resno pogovorijo in prekinijo z nedisciplino. Tudi s pionirji in mladinci bi lahko kljub temu začeli, seveda ob pomoči starejših igralcev.

Pri reševanju tega problema bo moral pomagati tudi UO Fužinarja, saj pri klubu odbora pravzaprav sploh nimajo. Janežič se trudi kot

predsednik, tajnik, blagajnik, pa še igrišče markira. Ampak en človek, pa če je še tako delaven, vsega ne zmore.

Ali se ne bi UO Fužinarja moral bolj zanimati in pomagati pri reševanju teh problemov?

Vse čestitke plavalcem

Idealne možnosti za razvoj plavalnega športa vsekakor imamo in te možnosti plavalci tudi s pridom izkoriščajo. Vsak dan od 14.30 do 16. ure imajo plavalci svoj trening, ki se začne s prikazovanjem vseh elementov. Pod strokovnim vodstvom trenerjev in instruktorjev Medvejska, Kristana, Polanca in Polajnerja trenira v prelepem bazenu kar 42 plavalcev, od katerih je najstarejši star šele 15 let!

Plavalci so res zelo dobro zastavili svoje delo in če bodo tako nadaljevali, se jim bo tudi bogato obrestovalo.

-ate-

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega sina Vinka Sedarja se iskreno zahvaljujemo vsem njegovim sodelavcem, obratu mehanične delavnice za darovane vence kakor tudi sindikatu železarne Ravne za venec in izdatno pomoč. Enako se zahvaljujemo tov. Poriju za poslovilne besede ob preranem grobu našega sina. Iskrena hvala godbenikom za odigrane žalostinke.

Starši

ČESTITAMO

Na višji tehniški šoli v Mariboru na oddelku za strojništvo je diplomiral naš sodelavec ANTON GODEC.

Prvi letnik je študiral izredno, poleg službe, drugega redno, zadnje izpite in diplomsko nalogo pa je opravil spet poleg redne službe.

Novemu inženirju — zdaj strojnemu asistentu za TPO v strojnem remontu — iskreno čestitajo sodelavci.

Nerazumljivo

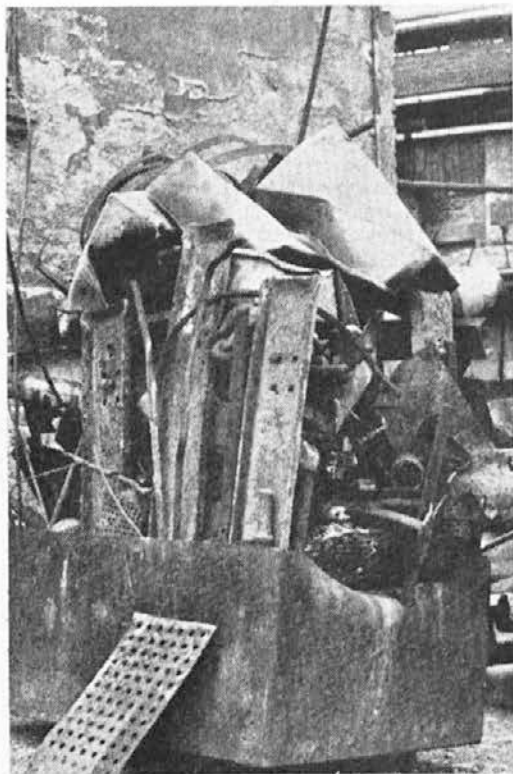
— Vaša žena je bila vendar poprej blondinka! Od kdaj pa je črna?

— Ko je postala siva.

Koliko jih bomo osvojili letos?

FOTOKRITIKA

Hudomušneži so jo sestavili in jo krstili »Forma viva«. Zdaj so kiparji šli, pa bi lahko šel tudi zaboj

NOVE KNJIGE V STROKOVNI
KNJIŽNICI

- 4043 Novaja tehnika i tehnologija v stala-
plavil'nom proizvodstvu 1965
- 4044 Leithhead-Lind, Heat Stress and
Heat Disorders 1964
- 4045 Organizacija naučno iztraživač-
koga rada u SAD 1965
- 4046/6 Pavlič I., Matematiška statistika
1962
- 4047 McMaster R. C., Nondestructive
Testing Handbook I. II. 1963
- 4048 Snedecor-Cochran, Statistical Me-
thods 1965
- 4049 Fracturing of Metals 1952
- 4050 Grain Control in Industrial Metal-
lurgy 1949
- 4051 Lement B. S., Distortion in Tool
Steels 1959
- 4052 Queneau-Ratz, The Embrittlement
of Metals 1956
- 4053/1 Puhar P., Tehnologija odrezava-
nja I. 1964
- 3857/a Szczepanski M., The Brittleness of
Steel 1963
- 4054 Volk W., Applied Statistics for
Engineers 1958
- 4055 Bennett-Franklin, Statistical Ana-
lysis in Chemistry 1963
- 3338/2a 1965 Book of ASTM Standards 2
1965
- 4056 Hald A., Statistical Theory with
Engineering Applications 1962
- 4030/a Mučman-Štimelmair, Snabdevanje
vodom 1962
- 3587/38 Vodopivec-Brifah, Primerjava
trajne utripne trdnosti legiranih
jekel za cementacijo 1965
- 3587/39 Fazni izveštaji o stanju perma-
nentnih zadatka UJZ za g. 1965

SEPTEMBRA SO NASTOPILO DELOVNO
RAZMERJE

Alojz Hudrap — KV, Engelbert Bauer —
KV, Herman Filip — KV, Rudolf Pogorevc
— KV, Jože Rezar — KV, Matjaž Pavlin —
KV, Božidar Ferk — KV, Jože Krajcar —
KV, Ivan Mlakar IV. — NK, Jamšek Jože
— PK, Roman Šopar — KV, Alojz Šmid —
KV, Danilo Laznik — KV, Jože Cesnik II.
— KV, Maks Klemenc II. — KV, Friderik
Venek — KV, Silvo Žunko — KV, Ivan
Vertačnik — KV, Stanko Škrubej — KV,
Roman Kropivnik — KV, Ferdinand Las-
nik — KV, Jože Lečnik — PK, Jože Jelen
— KV, Ivan Ruter — KV, Mirko Glavar II.
— PK, Ivan Kamenik — KV, Ivan Kokal
— KV, Milan Kolar — PK, Franc Žnidar-
šič — PK, Anton Skrivalek — PK, Ro-
man Močnik — PK, Vinko Nachberger —
PK, Franc Ropič — PK, Jakob Kamnik —
KV, Franc Drofelnik II. — PK, Peter Plev-
nik — KV, Ivan Pungartnik I. — KV, Pe-
ter Potočnik — NK, Anton Kolmančič —
KV, Ignacij Erjavec — PK, Jože Uršej —
KV, Vili Burjak — KV, Štefan Kobolt —
NK, Alojz Matija — KV, Benedikt Pan-
dev — KV, Franc Knežar — KV, Ferdi-
nand Krebs — PK, Ernest Pavše — PK,
Roman Bank — NK, Anton Hovnik — KV,
Ivan Mori II. — NK, Ivan Mlakar II. —
KV, Franc Hribar — PK, Zvonimir Škegro
— KV, Rudolf Blatnik — KV, Maksimiljan
Paradiž II. — PK, Tomislav Škegro — SS,
Felix Kotnik II. — NK, Adolf Mori —
NK, Avgust Krančan — NK, Anton Džura
— NK, Franc Kotnik VIII. — KV, Ivan
Višner — NK, Felix Zdovc — KV, Anton
Čapelnik II. — KV, Oto Krajnc — NK,
Jože Kobovc — KV, Franc Jesenek — KV,
Friderik Pikalo — KV, Rudolf Klemenc —
PK, Amalija Koderman — KV, Oto Pur —
SS, Olga Klemenc — NS, Edvard Javor-
nik — VS.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Jože Kert III. — NK, Mirko Kolarič —
KV, Martin Poderčnik — KV, Adolf Po-
žarnik — KV, Franc Trup II. — NK, Ivan
Mlačnik III. — NK, Alojz Cerar — KV,
Ernest Kasnik — KV, Karel Kučej — KV,
Dominik Uršnik — NK, Alojz German —
KV, Stanislav Adam — NK, Franc Kovač
— NK, Jože Kuzman — KV, Ivan Rožič II.
— KV, Franc Koren — KV, Franc Krauser
— KV, Štefan Vidovič — NK, Ivan Sedar
II. — NK, Radovan Doroslavac — KV,
Slavko Zemljič — PK, Jože Hodobreznik
— NK, Marko Hudrap — KV, Adolf-Her-
man Vertačnik — KV, Ludvik Pikalo —
KV, Ivan Verhovnik — NK, Jože Kotnik
VII. — KV, Štefan Klep — NK, Jože Klar
— KV, Ivan Lasnik III. — KV, Ivo Sirovi-
na — NK, Anton Čofati — PK, Pavel Ša-
far — PK, Jakob Vidovič — KV, Franc Re-
ven — KV, Jože Brec — PK, Stanislav
Kobovc — KV, Martin Lavre — KV, Josip
Kovač II. — KV, Rudolf Šuler — KV, An-
ton Planinšec — KV, Jože Epšek — KV,
Roman Pesjak — PK, Vincenc Jeromel —
KV, Ivan Hočevar — KV, Danijel Merkač
— KV, Drago Paradiž — NK, Ludvik To-
minc — NK, Jože Rožen — KV, Horst
Dvornik — KV, Pavel Marošek — KV, Ru-
dolf Trup — KV, Maksimiljan Verhovnik
— KV, Roman Skrinjer — KV, Peter Ma-

rošek — KV, Pavel Škrubej — NK, Anton
Božič — KV, Vilfrid Veler — KV, Ivan
Habber — NK, Alojz Mager — KV, Matevž
Lorenci — NK, Ernest Šuler III. — KV,
Marjan Pečovnik — NK, Franc Merkač II.
— KV, Branko Čampa — KV, Sigrd Ozi-
mic — KV, Stanislav Jelen — NK, Janez
Retko — NK, Adolf Vožič — NK, Anton
Velunšek — NK, Rihard Pfeil — NK, Ka-
rel Močilnik — NK, Pavel-Gino Krauber-
ger — KV, Srpko Petrovič — KV, Maksi-
miljan Kokalj — PK, Franc Močilnik II.
— KV, Peter-Alojz Kričej — NK, Maks
Kumer — NK, Nikolaj Robin — PK, Ivan
Petrič I. — NK, Stanislav Kapel — NK,
Karel Zakeržnik — PK, Franc Štehar-
nik V. — NK, Avgust Štor — KV, Milan Schu-
ler — NK, Stanislav Štumberger — KV,
Boško Pantič — KV, Ivan Borovnik — NK,
Anica Podgornik — NSS, inž. Avgust Verč-
ko — VS, Adolf Kovač — SS, inž. Matej
Smrtnik — VS, Petrič Matevž — NK.

ALI ZNAMO SLOVENSKO

od kje, do kje — od kod, do kod
pri kolikih primerih — pri koliko pri-
merih
komad — kos
koncem — konec; koncem leta — konec
leta
končati z delom — končati delo
košarkaš — košarkar
velja kot izvedenec — velja za izvedenca
kovter — prešita odeja
krogotok — obtok
kuluk — tlaka, rabota
to mi laska — mi je všeč, pogodu
v lastnosti varuha — kot varuh
lavendel — sivka
lavor — lovor
laži — v sestavi: lažen
lim — klej
maloprodaja — prodaja na drobno
marodirati — biti bolan
meblirati — opremiti sobo
varnostna mera — ukrep
merodajen — odločilen, pristojen
mesoizdelek — mesnina
na licu mesta — na kraju samem
miljon — milijon
milodar — miloščina, vbogajme
mreti na jetiki — za jetiko
muja — trud, napor, delo
od tebe zavis — na tebi je
kaj je na tej stvari — kaj je s tem
delati na čem — ukvarjati se s čim
pridobiti na teži — pridobiti težo
na tem mi je ležeče — do tega mi je
nadlež — pristojen
nadmočen — premočen
nadglasovati — preglasovati
nadvladati — prevladati
nadebuden — nadobuden
nadmera — presežek
nadmodriti — premodriti
nadvrednost — presežna vrednost
nadziratelj — paznik
nagačiti — nagatiti
nagnoj — negnoj
nagromaditi — nagrmaditi
najdel — našel
najti smrt — umreti, pasti v boju
to je našlo odobrenje pri večini — to je
večina potrdila